

Realități Culturale

REVISTĂ DE ETNOGRAFIE, FOLCLOR ȘI CULTURĂ CONTEMPORANĂ

La mulți ani!

foto de dr. VARVARA BUZILĂ

MARIANA COCIERU

Spiridon Vangheli și resurecția izvoarelor ... 1

PAVEL POPA

Simboluri și semnificații 4

Sărbători religioase 4

Calendar Cronologic 5

ANDREI TAMAZLICARU

Colinde de la Ursoaia

și Chircăiești — Căușeni 9

SVETLANA PANCIUC, VALENTINA OPREA-ROȘCA

Octavian Rață 13

ION DOMENCO

Răsune în lumea largă,

ecolul de la baștină 14

Grădina cu flori dulci 23

CORNELIA CATIRĂU

Bibliotecarul

ca obiect și subiect al schimbării 16

SERGIU CUMATRENCO

O bibliotecă mai tânără ca oricând,

chiar dacă a împlinit 100 de ani 17

Eveniment inedit de gloriificare a trecutului 28

TUDOR JOSANU

„Zadarnică ar fi credința noastră dacă nu ar

exista Dumnezeu” 19

„Vibrații pe strună de vioară.” 27

TAMARA LARII

Campania „Copiii Moldovei citesc o carte” 20

VARVARA RUSU

Copiii rezineni iubesc mult cartea 20

ANGELA ZATIC

Ion Dziscu — „deschizător de părții” 21

LUDMILA MASCAUȚAN-ZGÎRCU

Țipala-vatră strămoșească 21

VALENTINA BOBEICO

„Petale de trandafir”, Festival-concurs raional de

romanță românească 22

NOIE ROTARU

Perla de artă visarioniană 25

SPIRIDON VANGHELI ȘI RESURECȚIA IZVOARELOR

ANDREI TAMAZLÎCARU

Colinde de la Ursoaia și Chircăiești — Căușeni

Editura „Notograf Prim” s.r.l. Tipografia F.E.P. Grafema Libris s.r.l

PROIECTUL „REALITĂȚI CULTURALE”
nr. 1 (19) ianuarie 2013

Adresa: mun. Chișinău, str. București,
68, of. 313, 314

Tel.: (+373 22) 20-25-53

Mob.: (069) 39 24 98 (redacția)

Fax: (+373 22) 20-25-55

E-mail: popapavel55@gmail.com
notografprim@gmail.com

COLEGIUL DE REDACȚIE

Pavel Popa,
redactor-șef

Ion Bălțeanu,
*Uniunea Meșterilor Populari
din Moldova*

dr. Varvara Buzilă,
*Muzeul Național de Etnogra-
fie și Istorie Naturală*

dr. Victor Ghilaș,
*Academia de Științe
a Moldovei*

Veta Ghimpu-Munteanu,
Teleradio-Moldova

Gheorghe Nicolaescu,
*Cabinetul metodic
al Ministerului Culturii*

Mariana Cocieru,
*Academia de Științe
a Moldovei*

Claudia Șerșun,
Secția Cultură Iașoveni

Cristian Șarban,
design, tehnoredactare

PM 32118 Preț: 15 lei

2013 — Anul Spiridon Vangheli

Parlamentul Republicii Moldova în anul 2012 a declarat Anul 2013 – Anul Spiridon Vangheli

Cu această ocazie Ministrul Culturii, Boris Focșa a confirmat că decizia a fost luată pentru a aprecia contribuția scriitorului la dezvoltarea literaturii pentru copii în țară și peste hotare, „în semn de înaltă apreciere a valorilor artistice și educative a operei maestrului”. La acest capitol important pentru noi a făcut unele confirmări și premierul Vlad Filat: „**Trebuie să avem grijă de valorile noastre atâta timp cât sunt în viață. Este o decizie cu un impact deosebit asupra educației copiilor și creșterii unei generații tinere, în spiritul patriotismului. Manifestările și acțiunile ce vor fi organizate urmează să fie la nivelul valorii scriitorului și operei sale.**”

Creația scriitorului Spiridon Vangheli este cunoscută în mai multe țări. Cărțile lui pentru copii au fost traduse în circa 40 de limbi și editate într-un tiraj de peste 8 milioane de exemplare. Spiridon Vangheli împreună cu Grigore Vieru a editat un Abecedar după care au învățat generații întregi de copii.

Este deținătorul Diplomei de Onoare „Andersen”, laureat al Premiului de Stat al RSSM.

MARIANA COCIERU
Institutul de Filologie al AȘM

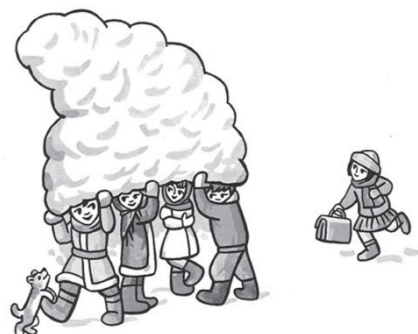
Spiridon Vangheli și resurecția izvoarelor

Orientat spre un folclorism subtil și „de adâncime”, prozatorul Spiridon Vangheli în creația sa transsubstanțiază estetic elementele etnofolclorice, dezvăluind amprenta gândirii și imaginii populare. Apartenența la pleiada scriitorilor reveniți la izvoare l-au determinat să devină un adept al păstrării și menținerii continuității, al perpetuării tradițiilor strămoșești. Sesizăm în întreaga-i creație strânsă legătură dintre copil și părinte, dintre nepot și bunel, dintre om și natură. Micile povestioare abundă în învățăminte estetice: ce este bine și ce este rău, ce este frumos și ce este urât, care reprezintă, în fond, categorii convenționale ale prozei populare.

Exploatând orizontul folcloric, prozatorul apelează la elementele spațiale și temporale tradiționale. În procesul de lectură descoperim sate cu denumiri folclorice: Trei Iezi (*Isprăvile lui Gugu-*

ță), Șapte Măguri (*Columb în Australia*), Turturica (*Steaua lui Ciuboțel*), Cucuieți, Cotcodaci (*Titirică*); dealuri sugestive: Dealul Morilor (*Isprăvile lui Guguță*), Dealul lui Cucuș (*Steaua lui Ciuboțel*), Dealul Căprii (*Titirică*); elemente recunoscibile ale cadrului rustic: Nistru, Răut, Marea Neagră, Bălți, Codrul, Pădurea, Izvorul, Primăvara, Mătușa Iarnă etc.

Afinitatea cu folclorul o găsim în reflectările etnografice ale traiului țaranului: lucrul în câmp (*Cântarul, Macahonul*), în jurul casei (*Spărgătorul de nuci, Măturătorii*), săpatul și îngrijitul fântânilor (*Bunelul, Fântâna cu agheasmă*), păstrarea tradițională a unei case mari

(*Ileana Cosânzeana*), revenirea la casa părintească (*Casa părintească*), practica cizmăritului (*Cizmarul*), cositul (*Cosașul*), morăritul (*La moară, Piticul de la moară, Doi morari de-o șchiaopă, Tu ești, mamă*), vânatul (*Vânătorul*) etc.

Anii 1960–1980 marchează un impuls substanțial în transsubstanțierea estetică a atmosferei de baladă în literatura română din Basarabia [1, p. 177]. Scriitorul Spiridon Vangheli debutează cu o serie de balade, unde realitatea evocată capătă dimensiuni epice și legendare și inundă în imagini plasticizante.

Balada *Șalul verde* aduce în vizor imaginea ancestrală a măicuței care, în tendința sa de a reuși vital să-și crească copiii, urmează un itinerar dificil până la curtea Soarelui. Obținerea „traistei vieții” vine cu o preîntâmpinare din partea astrului nocturn de a fi precaută la utilizarea zilelor, pentru că „*Mai degrabă, mamă, / Îmbrăca-vei șalul*” [2, p. 166]. Utilizarea imaginii corbilor ca păsări profetice ale durerii, morții, excelează dramatismul

producției literare. Prin acțiunea lor de sustragere a traistei cu zile devansează sfârșitul inevitabil al bătrânei. După ce revine acasă, mama pleacă în camp, dar aici: „*Urma i se perde – / Mama se preface / În morman de țărână / Și îmbracă mama / Șalul cela verde*” [2, p. 169]. În primul rând, este evocată metamorfoza omului în natură, „din pământ ne naștem, în pământ ne-ntoarcem... pentru a renaște” iar „șalul verde” e o metaforă plasticizantă care reprezintă șuvițele de iarbă ce răsar de-asupra mormântului. Iarba și omul crează o influență mutuală între vitalitatea vegetală și cea umană. Raportată fiind la ciclul funebru, această viziune osmotică dezvăluie o idee substanțială: „transformarea esenței energetice, păstrătoare a vitalului, indiferent de manifestarea concretă, aduce de fapt o echilibrare în registrul cosmic” [3, p. 104]. Așadar, trecerea vitalității umanului în cea a vegetalului menține, de fapt, stabilitatea în univers. Drept argument prezentăm și un text de bocet din folclorul românesc: „*Dragii noștri ochișori / Cum or crește pomișori, / Dragile noastre mânuți, / Cum erau de hărnicuți / Și cum s-or face ierbuți*” [4].

Străbătută de un suflu legendar, erotic este și *Balada podgoreanului*. Pentru a crește doi haiduci, „voinică fără de seamă”, tatăl e nevoit să ducă leagănul în vie, unde vântul îi leagănă, luna îi învelește, iar vița-de-vie îi hrănește. Participarea elementelor naturii la ridicarea celor doi voinici face parte din convenționalul de poveste, ceea ce argumentează nuanța epico-erotică a creației.

Motivul *drumului* cu toate criteriile sale de convenționalitate este reprezentat în *Balada drumului*. Metamorfoza săteanului în drum vine să evoce permanentele căutări ale umanului într-o afirmare. Ca exponent al inițierii, în căutare de noroc este expus la mai multe încercări (traversează un sat din preajmă, unde se metamorfozează într-un „voinică semeț din basme”, care întâlnește în calea sa o pădure de ferestre, porți care așteaptă, însoțește pluguri în câmpie, fete la horă, copii la școală), ca într-un final să revină acasă, la „cătunul cel din vale, unde s-a născut în bulgări”.

Drumul eroului folcloric duce peste mări și țări, peste ape întunecate însoțit de diverse obstacole și popasuri. Vangheli îi găsește aplicare ca drum de inițiere, devenire, revenire în basmul modern *Columb în Australia*. Pentru a aduce o căldare de apă, personajul Mihu ajunge pe un tărâm care în accepția lui pare a fi Australia (tărâmul necunoscut, de poveste). În momentul călătoriei sale este capturat de către o armată de iepuri, care declară război castei vânătorilor. Aceștea sunt înarmați, vorbesc și se pregătesc de luptă. Personificarea ca mecanism al reflectării fantastice a forțelor naturii e utilizată în basm cu scopul de a evoca neputința omului în fața acestora. Asemeni unui personaj din basmele fantastice, Mihu este salvat din temniță de un iepure, drept răsplătă pentru o faptă bună anterioară a eroului. Poposind la lacul Zânelor, este pus în situația de a-și păzi hainele pentru a nu fi furate de către zâne. Găsirea drumului spre casă aparține, de asemenea, convenționalului de poveste. Acest moment se realizează prin intermediarul Cocostârcul Nas-Lung, fiul împăratului Țugui. Dar și aceasta nu are loc imediat, doar după ce este chemat un văr de al lui Nas-Lung, ca fiind mai umblat și trebuie să cunoască drumul spre satul de baștină al protagonistului. Mihu pare a fi o analogie a voinicului din basmul popular *Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte*. Plecat după apă în Australia, personajul refuză să se întoarcă acasă fără aceasta, de aceea cocostârcii îl ajută să-și finalizeze călătoria cu succes.

Apa vie, care străbate rădăcinile pomului vieții din grădina Eden, este materializată prin imaginea fântânii, izvorului. În episodul *Fântâna cu agheasmă* din basmul de proporții *Pantalonion - țara piticilor* este evocat ritualul săpatului fântânii. Agheasma produsă de fântână este rezultatul simbiozei dintre comoara de arginți de la fundul fântânii și a apei. Se știe că argintul e un metal prețios asociat principiului feminin, lunar și acvatic. Ca simbol al purității („*Să rămâi curat, luminat ca argintul strecurat*” – formulă din descântecul popular) el reprezintă înțelepciunea divină în simbolică creștină.

Cunoscând această semnificație, creștinii utilizează cruci de argint pentru a obține agheasmă. Astfel sfințindu-se, apa ajunge a fi cea care tămăduiește de boli, curăță de păcate (prin taina botezului) și alungă spiritele rele.

Surparea fântânii poartă conotații nefaste, de aceea, când Guguță ajunge la „spital la Bălți și te-i mira că scapă”, bunelul lui nu rămâne surprins:

„– Mata știi că s-a prăbușit fântâna astă noapte?

Bunelul parcă se aștepta la una ca asta:

– Am zis eu că mult n-o s-o ducă. Încă-i de tata făcută. Când au venit să-și aleagă loc de sat, întâi au săpat fântâna asta și dacă au văzut că apa îi bună, aici și-au durat case. Lasă, că o fac la loc, să aibă Iezii apușoară de la tata” [2, p. 156].

Întreținerea fântânii argumentează sacralitatea ei în cultura tradițională. Odată ridicată fântâna necesită îngrijire din partea oamenilor, iar datorită de a o menține în bună stare se transmite din generație în generație. În cultura românească profanarea izvoarelor se consideră un mare păcat, care generează mânia cerurilor. Săparea și îngrijirea fântânilor are drept scop primordial potolirea celor însetați în numele strămoșilor. Iată de ce bunelul hotărăște să le lase urmașilor săi fântâna ca perpetuare a speciei umane și a continuității între generații.

În numeroase texte ale creației populare orale, dar și în ritualurile tradiționale, întâlnim pe de o parte motivul *lemnului* în starea lui naturală, respectiv arbori de felurite esențe, mulți fructiferi (măr, păr, dud, alun etc.), dar și arbori specifici pădurilor din spațiul geografic românesc (brad, tei, plop, salcie etc.), fiecare dintre ei având o predispoziție practică însoțindu-l pe om în ciclul vieții.

Spiridon Vangheli se lasă fascinat de semnificațiile ancestrale ale simbiozei dintre om și arbore, încât creează pasaje uimitoare și semnificative. În basmul *Pantalonion - țara piticilor* un personaj își găsește leacul în legarea propriu-zisă de pomul din ogradă cu o funie. După expirarea celor trei zile convenționale, piticul coboară jos perfect sănătos. Copiii lui Vangheli își găsesc alinare în brațele bune-

lului nuc (*Doi buneii*), a teiului din ogradă (*Teiul*), a mărilor din livadă (*Isprăvile lui Guguță*), a dudului de la poartă (*Titirică*). În nuveleta *Mătușa cu doi brazi*, arborii veșnic verzi, constituie pentru bătrâna Nadea toiagul și mângâierea de la sfârșitul vieții. „Am doi băieți”, spune mătușa atunci când vin copiii să-i împodobască coniferii. În cultura românească bradul e una din cele mai frecvente variante ale Pomului vieții și ale Arborelui cosmic. Simbolizând existența umană veșnică, tinerețea și vigoarea, mândria, curajul și verticalitatea (masculină) e prezent în ritul de nuntă (bradul mirelui) și de înmormântare, unde semnifică „tânărul nelumit” (neînsurat). Se spune că la nașterea unui prunc în munți apare un brad și se instaurează o osmoză durabilă între arbore și om. Moartea unuia din ei duce inevitabil la sfârșitul celui de al doilea. În literatura populară românească și în cea cultă, după cum putem observa, bradul e înconjurat de o adevărată aură poetică, fie în ipostaza sa de simbol al vieții, fie ca arbore funebru, sau ca simbol al tristeții [5, p. 24].

Un alt motiv care excelează în proza lui Spiridon Vagheli este cel al *păsării*. De la început vom preciza că în folclorul românesc pasărea are diverse semnificații: „Simbol arhetipal al elevației, al năzuinței de ridicare spre valorile absolute ale cerului și metafora constantă și universală a sufletului” [5, p. 129-130]. Ea reprezintă agentul de legătură dintre mediul ceresc și cel terestru, dintre cele două tărâmurii cel „de aici” și cel „de dincolo”. O altă semnificație ar fi spiritul și inteligența. Astfel porumbeii personajului din miniatura *Prietenii lui Bujor* sunt purtătorii spiritului și inteligenței copilului. Chiar și în *Isprăvile lui Guguță*, protagonistul poveștii are găsesc cel mai ingenios mod de a alina inimile și sufletele oamenilor. Drept mesaj din partea soțului plecat la armată, Guguță expediază femeii un hulahub de hârtie.

În una din miniaturile sale Spiridon Vagheli ne dezvăluie semnificația spirituală a porumbeilor, ca fiind păsări divine, aducătoare de pace și liniște (*Pasărea păcii*). În tradiția creștină vedem lucrul

acesta ilustrat în Biblie, aici, anume porumbelul e acel care aduce ramura de măsline lui Noe, vestindu-i prin aceasta că potopul a luat sfârșit și pe pământ s-a instaurat pacea și armonia, speranța și fericirea. Porumbelul e simbolul purității morale a omului curățit de păcate și de cele lumești, este inima celor drepti.

În cultura românească semnificație sacră are și imaginea *rândunicii*. Rândunica de sub streșină, barza de pe acoperiș și șarpele de casă alcătuiesc un fel de „spirite tutelare ale casei” [6, p. 534]. Sosirea rândunecilor „e așteptată la Buna-Vestire, deși timpul e încă destul de rece. Poporul crede că «dacă faci an de an rândunica cuib la casă, apu șee-a-i [casă] cu noroc; așa spun bătrânii» [7]. <...> Cei mai mulți, chiar și cei necredincioși, sunt convinși că este un mare păcat să strici cuibul unei rânduneci, pentru că «tari greu faci cuibul, și chinuiești <...>; târâi lutu cu gura» [8]. În afară de aceasta, se zice că rândunica (la fel și cocostârcul) se răzbună pentru cuibul stricat. „Ti blastâmi și toată casa ți-o măscărește cu glod” [7]” [9, p. 50-51]. În concepția altor popoare, dar și „la români, rândunica este mesagera binelui, a fericirii și speranței, simbol al renașterii, dimineții, răsăritului soarelui, al confortului familial. Ca orice simbol al vieții și mijlocitor între lumea de aici și cea de dincolo, are anumite asociații cu moartea” [10, p. 155-156]. De aceea, când primăvara nu revin la cuiburile lor, șapte rândunici, doi cocostârci și o ciocărlie, personajele din *Steaua lui Ciuboțel*, leagă doliu la porțile caselor rămase fără păsări. Drept răsplată pentru bunătatea sufletească a lui Ciuboțel rândunecile aleg turnul lui pentru a-și dura cuiburile, astfel încât norocul și bunăstarea să nu-l părăsească niciodată.

Purtând aceleași conotații ca ale motivului analizat anterior, imaginea *cocostârcului* e prezentă aproape în toate lucrările vangeliene. Asemeni autorului dramei *Păsările tinereții noastre*, Spiridon Vagheli le plasează în țesătura prozelor sale anume pentru a reda viața de la sat liniștită și cuminte, legătura omului cu pământul care i-a dăruit viață și l-a crescut. Cu o nostalgie în suflet ne mărturisește

naratorul despre pierderea cu timpul a acestei legături: „Erau singurii cocostârci prin părțile celea. S-au rărit casele cu stuf și satele au rămas fără cocostârci” (*Păsărele lui moș Petruț*). Revenirea ciclică la cuibul său semnifică regenerarea, iar aceasta simbolizează sosirea primăverii. De aceea în *Păsărele lui moș Petruț* bătrânul nu strică casa cea veche acoperită cu stuf, ci o lasă drept moștenire păsărilor pentru a avea an de an unde se întoarce. Cocostârcul reprezintă și grija copiilor față de părinții lor. În *Cocostârcii* cuplul ovipar își alege pentru cuib casa unor bătrâni, „care nu era cea mai frumoasă din sat”. Părăsiți de copii, bătrâna cu „obrazul încrețit și doi ochi să se uite spre poartă”, iar bătrânul cu „o cușmă de păr alb în cap și un toiag în mână”, își găsesc fericirea vieții în cele două păsări: „Când vedeau cocostârcii stând într-un picior pe acoperișul casei – parcă le venea inima la loc și casa li se părea plină” [2, p. 53]. Cocostârcul mai este considerat aducător de daruri și averi sau dăător de viață. Într-o legendă despre luptele moldovenilor cu turcii sesizăm această semnificație. După un timp îndelungat de asediere a cetății oștenii moldoveni au rămas fără mâncare, fără apă. Salvarea vine din partea acestei păsări care le aduce în cioc un strugure de poamă, astfel încât oștenii prind la putere și câștigă bătălia.

Cucul, ca pasăre familiară românilor, apare în lirica populară ca cea care anunță primăvara, iar poetul anonim asociază de imaginea ei o stare de neliniște și îndemn la dragoste: „Cântă cucu-n vârful de munte / Și-mi aduce doruri multe. / Păsăruică, cântă-n iarbă, / Trece badea nu mă-ntreabă / Parcă nu i-am fost eu dragă. / Și eu trec și nu-l întreb / Numai cu ochiul petrec, / Păsăruică de la munte, / Am auzit că știi multe, / De știi multe, hai mă-nvață / Cum să-l am pe badea-n brațe” [11].

Această semnificație este sesizată și de Spiridon Vagheli atunci când recurge la imaginea cucului pentru a explica de unde s-a luat pe lume tata lui Guguță [12].

Am putea la nesfârșit vorbi despre folclorismul vangelian. Cert e că prin opera sa scriitorul a încercat să se apropie de

spiritul nostru național, or, aceasta ar fi fost imposibil fără materializarea poetică a etnosului popular (deoarece, în fond, proza vangheliană e una cu un pronunțat caracter liric), fără valorificarea întregului potențial etico-moral al folclorului, cu atât mai mult că opinăm pentru funcționalitatea morală a literaturii. Calitatea folclorismului vanghelian rezidă în libertatea elementului personal, neabsorbit de cel folcloric, ba dimpotrivă, anume cel din urmă cunoaște o reinterpretare individuală în dependență de variatele preferințe etice și spirituale, de extinderea și nivelul osmozei cu folclorul, de sarcinile concrete urmărite de scriitor, de specia valorificată, de calitățile creatoare ale celui implicat în proces.

Referințe bibliografice

1. Botezatu, Eliza. *Poezia și folclorul: Puncte de joncțiune*. Chișinău, 1987.
2. Vangheli, Spiridon. *Măria sa Guguță: proză, poezie*. Chișinău, ed. a II-a, 1989.
3. Comanici, Germina. *Ramura verde în spiritualitatea populară*. București, 2004.
4. Arhiva de Folclor, Institutul de Etnografie și Folclor (București), text de fonogramă 1187.
5. Evseev, Ivan. *Dicționar de simboluri și arhetipuri culturale*. Timișoara, 1994.
6. Rusu, Valeriu. *Note*. În: Papahagi, Tache. *Mic dicționar folcloric: Spicuiți folclorice și etnografice comparate*. București, 1979.
7. Arhiva de Folclor, Academia de Științe a Moldovei, 1988, ms. 397, f. 80; Tocmagiu – Grigoriopol; inf. Marta N. Ursu, 55 ani; culeg. E. Junghietu.
8. Arhiva de Folclor, Academia de Științe a Moldovei, 1988, ms. 397, f. 19; Tocmagiu – Grigoriopol; inf. Zinovia D. Rotaru, 62 ani; culeg. E. Junghietu.
9. Băieșu, Nicolae. *Sărbători Domnești: (închinare Maicii Domnului și Mântuitorului)*. Culegere de texte etnografice și folclorice. Chișinău, vol. I, 2004.
10. *Cine-a zis doinu-doina*. Alcătuitor E. Junghietu. Chișinău, 1981.
11. Arhiva personală, 1997; inf. M. Iliuț, 42 ani; culeg. M. Cocieru.
12. Vangheli, Spiridon. *Tatăl lui Guguță de pe când era mic. aventuri*. Chișinău, 1999.

SIMBOLURI ȘI SEMNIFICAȚII

Rubrică îngrijită de Pavel Popa

Ianuarie — Gerar

Ianuarie este începutul unui nou an, lună bogată în superstiții și obiceiuri populare. Se spune că dacă în ianuarie este cald, atunci greul vine în februarie, sau dacă este frig - va fi cald în iulie. Dacă în săptămâna dintâi după Anul Nou picură streșinile, atunci vara poamele vor fi viermănoase. Dacă în ianuarie este ger bun, atunci vara va fi călduroasă, iar dacă va fi vreme domoală, vara va fi ploioasă. În caz când în ianuarie începe a se ivi iarba, ea va crește rău în primăvară și vară. Atunci când ianuarie este lipsit de zăpadă și străbătută de vânturi calde, înseamnă cimitire pline de morminte proaspete și fructe viermănoase în vară. Oricum, nu este bine să speli rufe și să le fierbi, sau să coci pâine în cuptor, în prima săptămână a lunii ianuarie, pentru că în această perioadă „se așează vremurile”.

SĂRBĂTORI RELIGIOASE

Sfântul Vasile cel Mare se prăznuiește în prima zi din an.

Legende spun că în noaptea dintre 13 și 14 ianuarie, cerurile se deschid de 3 ori, pentru câteva clipe. Atunci coboară peste oameni binecuvântarea Sfântului Vasile cel Mare

Se zice că pe 14 ianuarie este foarte important cine îți calcă pragul casei: dacă persoana este blondă sau roșcată aduce ghinion, dacă e brunetă aduce noroc. Este foarte important să nu se coasă, să nu se spele rufe și nici să se calce, însă casa trebuie să fie curată. Așadar, apucă-te de acum de curățenie! Bătrânii spun că trebuie ca pe 14 ianuarie să îmbraci haine noi. Aduc prosperitate. Este interzis să plângi în această zi! Altfel vei avea ghinion tot anul. De asemenea, nu trebuie să mături, nu e bine să împrumuți bani, să bei fără măsură ori să dormi prea mult.

Sfântul Vasile

Botezul Domnului – 6/19 ianuarie

Pe 6 ianuarie (19 ianuarie) prăznuim Botezul Domnului - Boboteaza. În ajunul și în ziua de Bobotează, în

toate bisericile ortodoxe se sfințește Agheasma Mare cu care sânt sfințite casele, se stropesc lucrurile care trebuie binecuvântate sau sfințite. Începând din 2 ianuarie până pe 5 ianuarie este perioada umblatului cu crucea. În ajunul Bobotezei se Colindă cu Chiraleisa. Tradiția spune că e bine să arunci boabe de porumb înaintea preotului când vine cu Iordanul ca să-ți ouă găinile, iar când pleacă să mături după el ca să nu ai purici peste vară; dar nu

arunca gunoiul afară de Bobotează că îți arunci norocul. De Bobotează este obiceiul focului în jurul căruia se fac hore și se sare peste foc despre care se crede că apără de lupi, de șerpi sau de rele sau de boale. În aceasta zi, dacă fetele se duc la râu înainte de ivirea zorilor, se bagă în apă și pun apa în cap de nouă ori, descântând. Cine vede un cal alb de Bobotează va avea noroc tot anul, iar fata care îl vede, sigur se mărită în acest an.

Soborul Sfântului Ioan, Înaintemergătorul și Botezătorul Domnului – 7 ianuarie

Ziua Sfântului Ioan Botezătorul reprezintă punctul final al sărbătorilor de iarnă. Este însoțită de obiceiul Iordănitului femeilor, care se întâlnesc, petreceau și apoi ieșeau în sat și pe care bărbat puneau mâna îl duceau la râu și-l udau. Iordăneala era făcută

de feciori, care stăteau la ușa bisericii și luau pe sus oamenii, nelăsându-i până nu le dădeau bani. Se prezice în popor că cine lucrează de Sant-Ion va fi lovit de foc, de fiarele pădurii, de boli; dacă în această zi va fi ger, vitele vor fi sănătoase peste an.

Rubrică îngrijită de Pavel Popa

Calendar Cronologic

1 ianuarie

1949 **Vasile Tăbârță** s-a născut la 1 ianuarie 1949, s. Zăicani (jud. Bălți). A învățat la Institutul de Arte „G. Musicescu” din Chișinău (1967-1970). După absolvirea facultății și până în anul 1998 - actor la Teatrul Național „Vasile Alecsandri”, Bălți și la Teatrul municipal „Satiricus” (I.L. Caragiale) din Chișinău, 1998-2004. A interpretat peste 50 de roluri în spectacolele. A primit titlul de Maestru în Artă, (1999), medalia „Meritul Civic”.

2 ianuarie

1938 **Victor Ciutac** s-a născut pe 2 ianuarie 1938 la Șirăuți, Briceni. A făcut studii la Institutul de Arte din Chișinău (1960-1964), actor la Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Bălți, apoi la Teatrul „Pușkin” din Chișinău. În cariera sa de 45 de ani a jucat în spectacolele: „Tată”;

„Abecedarul”; „Pomul vieții”; „Io, Ștefan-Voievod”; „Zbor deasupra unui cuib de cuci”; „Asociația femeilor emancipate din Belgrad”. A realizat numeroase roluri de film: „Poienile Roșii”; „Lăutarii”; „Dimitrie Cantemir”; „Bărbații încăruneșc de tineri”; „Calul, pușca și nevasta” ș.a. Artist al Poporului, 1991; Ordinul Republicii, 1998.

3 ianuarie

1936 **Eugenia Botnaru** s-a născut la 3 ianuarie 1936 în s. Nădușita, Drochia. Actriță la Teatrul dramatic „A.S.Puskin” (1957-1990) și Teatrul etnofolcloric „Ion Creangă”, studioul de filme folclorice și comedie „Buciumul” din Chișinău. Debut la „Moldova-Film” în 1969. A absolvit Conservatorul de Stat „G. Musicescu” din Chișinău (1957-1962). A jucat în filmele: „Povârnișul”, 1970; „Durata zilei”, 1974; „Bărbații încăruneșc de tineri”, 1974; „Bărbatul de alături”, 1977; „Trânta”, 1977; etc.

4 ianuarie

- 1951 **Mihai Potârniche** s-a născut la 4 ianuarie 1951 în com. Păhârniceni, Orhei. Din 1970 este fotoreporter la zierele raionale și republicane, la Agenția ITAR-TASS. Din 1997 este directorul Departamentului Fotomoldpres. Din 1988 organizează numeroase expoziții personale republicane și internaționale. În 1991 apare albumul fotografic „Acasă”. Este autor de fotografii la albume, calendare, culegeri, director – imagine la albumul Chișinău, orașul vechi și nou (1998), albumul Maria Cebotari în amintiri, cronici și imagini (1998), În dialog cu Alexandru Samoilă (2001) ș. a. Distincții: Maestru în Artă (1993).

5 ianuarie

- 1949 Poetul **Leo Botnaru** s-a născut la 5 ianuarie 1949 în s. Negureni, jud. Orhei. A absolvit Universitatea de Stat din Chișinău. Volume: „Aripă în lumină”, 1976; „Sâmbătă spre duminică”, 1983; „Formula de politețe”, 1985; „Papeuci cu felinare”, 1989, etc. Distins cu Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova; Premiul Național al R. Moldova; Premiul Uniunii Scriitorilor din România. Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și al Uniunii Scriitorilor din România, membru al PEN-Clubului Internațional

13 ianuarie

- 1927 **Petru Zadnipru** s-a născut la 13 ianuarie 1927, Sauca, jud. Soroca - d. la 23 septembrie 1976, Chișinău, poet. A absolvit Universitatea de Stat din Chișinău (1952), a fost redactor-șef al revistei „Chipăruș”, secretar al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Este autorul volumelor „Luminile câmpiei” (1952), „Struguraș de pe colina” (1956), „Însetat de depărtări” (1959), „Lume, dragă lume...” (1962), „Gustul pâinii” (1964), „Mi-e dor” (1971), „Mă caut” (1976), „Băieții tatei, băieții...” (1977) ș.a.

- 1940 Scriitorul și scenaristul **Nicolae Esinencu** s-a născut la 13 ianuarie 1940 în s. Chițcanii Vechi, jud. Orhei. A absolvit Școala republicană de cultură fizică (1959), Universitatea de Stat din Chișinău, Cursurile Superioare de Literatură de pe lângă Institutul M. Gorki din Moscova (1970–1973). A fost șef de redacție la Editura Lumina, secretar al Uniunii Scriitorilor din Moldova, etc. Lucrări: versuri – „Sens” (1971); „Dealuri” (1974); „Copilul teribil” (1979); „Stai să-ți mai spun” (1983); „Cuvinte de chemat fetele” (1986); „Contraprobă” (1989), etc. și autor de scenarii de film. Cavaler al Ordinului Gloria Muncii (1996), laureat al Premiului de Stat al R. Moldova, Om Emerit în Artă, numeroase premii ale Uniunii Scriitorilor din Moldova.

14 ianuarie

- 1527 **Petru Rareș** (Petru Măjerul) s-a născut la 14 ianuarie 1527, fiul natural a lui Ștefan al III-lea cel Mare. Petru a fost în tinerețe negustor de pește. De aici și porecla de Petru Măjerul.

- 1928 Doctorul în filologie **Grigore Botezatu** s-a născut la 14 ianuarie 1928, Baraboi, jud. Edineț, etnolog. A absolvit Universitatea de Stat din Chișinău (1954), fiind apoi cercetător științific, șeful secției de folclor (1979-1999) și director adjunct al Institutului de Etnografie și Folclor al Academiei de Științe a R. Moldova (1991-1999). A fost distins cu titlul onorific „Om emerit” (1990) și cu Premiul „Dacia”, iar în 1995, cu Premiul „Simion Florea Marian” al Academiei Române. Editează prima colecție de folclor, „Povești norodnice moldovenești”, în 1955. A participat la pregătirea, redactarea și editarea corpusului Creația populară moldovenească (în 16 volume). A publicat articole despre preocupările folcloristice ale lui D. Cantemir, I. Neculce, I. Creangă, M. Eminescu, Al. Mateevici, T. Pamfile, P. Ștefănuță etc.

15 ianuarie

Ziua comemorării lui Mihai Eminescu (15 ianuarie).

- 1850 **Mihai Eminescu** s-a născut la 15 ianuarie 1850, Botoșani (după altă versiune la Ipotești), Moldova, poet, prozator, jurnalist, șocotit de cititori și de critica literară cea mai importantă voce poetică din literatura română. A fost cel de-al 7-lea din cei 11 copii ai căminarului Gheorghe Eminovici, țăran din nordul Moldovei și al Ralucăi Eminovici, născută Jurașcu, fiică de stolnic din Joldești. Își petrece copilăria la Botoșani și Ipotești, în casa părintească, într-o totală libertate de mișcare și de contact cu oamenii și cu natura. Această stare o evocă cu adâncă nostalgie în poezia de mai târziu („Fiind băiat...” sau „O, rămâi”). Între 1858 și 1866, învață la Cernăuți. Părăsește școala în 1863, revine ca privatist în 1865 și pleacă din nou în 1866. Între timp, e angajat ca funcționar la diverse instituții din Botoșani (tribunal, primărie) sau pribegeste cu trupa Tardini-Vlădescu. 1866 - anul primelor manifestări literare. În ianuarie moare profesorul de limbă română Aron Pumnul și elevii scot o broșură, „Lăcrămioarele învățăceilor gimnaziști”, în care apare și poezia „La mormântul lui Aron Pumnul”. La 25 februarie / 9 martie pe stil nou debutează în revista „Familia”, din Pesta, cu poezia „De-aș avea”. Iosif Vulcan îi schimbă numele în Mihai Eminescu, adoptat și de alți membri ai familiei sale. În același an apar în „Familia” încă 5 poezii. Din 1866 până în 1869, pribegeste pe traseul Cernăuți-Blaj-Sibiu-Giurgiu-București. A intenționat să-și continue studiile, dar nu-și realizează

proiectul. Ajunge suflor și copist în trupa lui Iorgu Caragiali, și la Teatrul Național. Scrie poezii, drame (Mira), fragmente de roman, „Geniu pustiu”, rămase în manuscris; face traduceri din germană. Între 1869 și 1862 - student la Viena, Facultatea de Filozofie și Drept, audiază și cursuri la alte facultăți. Se împrietenește cu Ioan Slavici; o cunoaște la Viena pe Veronica Micle; începe colaborarea la „Convorbiri Literare”; debutează ca publicist în ziarul „Albina” din Pesta. Între 1872 și 1874 este student la Berlin, urmează două semestre, dar nu se prezintă la examene. Se întoarce în țară, trăind la Iași între 1874-1877. E director al Bibliotecii Centrale, profesor suplinitor, revizor școlar, redactor la ziarul „Curierul de Iași”. Devine bun prieten cu Ion Creangă pe care îl introduce la Junimea, este îndrăgostit de Veronica Micle. În 1877 - 1883 redactor, redactor-șef la ziarul „Timpul”, scrie marile poeme (Scrisorile, Luceafărul etc.). În iunie 1883 se îmbolnăvește grav, fiind internat la spitalul doctorului Șuțu, apoi la un institut pe lângă Viena. În decembrie îi apare volumul „Poezii” cu o prefață și texte selectate de Titu Maiorescu (singurul volum tipărit în timpul vieții lui Eminescu). Se stinge din viață la 15 iunie 1889 (în zori - ora 3) în casa de sănătate a doctorului Șuțu. E înmormântat la București, în cimitirul Bellu.

17 ianuarie

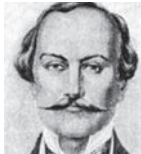
1871 **Nicolae Iorga** s-a născut la 17 ianuarie 1871 la Botoșani, istoric, critic literar, documentarist, dramaturg, poet, enciclopedist, memorialist, ministru, parlamentar, prim-ministru, profesor universitar, academician.

Urmează Liceul Național din Iași în 1888, Universitatea din Iași într-un singur an cu diploma „magna cum laude”, studii universitare la Paris, Berlin și Leipzig, obținând doctoratul (1893) la 23 de ani, membru corespondent al Academiei Române. În 1894, la 24 de ani obține prin concurs catedra de istorie la Universitatea din București. Opera sa istorică cuprinde diverse domenii: monografii de orașe, de domnii, de familii, istoria bisericii, armatei, comerțului, literaturii, tipăriturilor, a călătorilor în străinătate etc. Câteva din publicațiile mai importante: Studii și documente cu privire la istoria românilor, în 25 volume (1901-1913), Istoria imperiului otoman în 5 volume. Ca literat a scris poezii, drame istorice (Învieerea lui Ștefan cel Mare, Tudor Vladimirescu, Doamna lui Eremia, Sfântul Francisc din Asisi și altele), volume memorialistice (Oameni cari au fost, O viață de om, așa cum a fost). Autor a 1003 volume, 12755 articole, 4963 recenzii. În anii 1931-1932 - Prim-ministru și Ministru al Educației Naționale, membru al parlamentului în mai multe legislature, fondator (1920) și director al Școlii Române din Paris („Fontenay-aux-Roses”). Nicolae Iorga a fost asasinat la 27 noiembrie 1940.

18 ianuarie

1940 **Ion Ciocanu** s-a născut la 18 ianuarie 1940 în c. Tabani, județul Hotin, azi în raionul Briceni, critic literar, filolog, pedagog, scriitor cunoscut și recunoscut. A fost director general al Departamentului de Stat al Limbilor (1993 - 1994), șef al Direcției Promovare a Limbii Oficiale și Control asupra Respectării Legislației Lingvistice din cadrul Departamentului Relații Interetnice și Funcționarea Limbilor (1998 - 2001). Doctor în Filologie (1965), doctor habilitat în Literatura română (2000).

19 ianuarie

1806 **Alecu Donici** s-a născut la 19 ianuarie 1806 în s. Bezin, azi Donici, Orhei, în familia clucerului Dimitrie Donici și ai Elenei, născută Lambrino. A studiat la liceul militar din Sankt Petersburg. În 1825 - sublocotenent în regimentul Ekaterinburg, în Sudul Basarabiei. Invocând motive familiale, revine și activează la Chișinău, apoi Iași și Piatra-Neamț. Practică avocatura, scrie. Era inspirat de fabulele lui La Fontaine și Krâlov. În 1835 - traducător la revista moscovită Teleskop, traducând fabule de Pușkin și Krâlov. În cooperare cu Constantin Negruzzi traduce și publică „Satire și alte poetice compuneri” de Antioh Cantemir, traduce poemul lui Pușkin „Țigani” (1837), creații ale clasicilor literaturii universale. În anii 1840 și 1842 editează două cărți de „Fabule” cu opere proprii și traduceri. A decedat la 21 ianuarie 1865, la Iași.

1932 Poetul **Victor Teleucă** s-a născut la 19 ianuarie 1932 în s. Cepeleuți, jud. Hotin și a murit la 12 august 2002, Chișinău. A absolvit Institutul Pedagogic de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. A fost redactor la ziarul „Țăranul sovietic”, la săptămânalul „Cultura”, la „Literatura și arta”, redactor la revista „Basarabia”. Lucrări: „La ruptul apelor” (1960), „Neliniști” (1963), „Din patru vânturi” (1964), „Insula cerbilor” (1966), „Îmblânzirea focului” (1971), „Momentul inimii” (1975), „Încercarea de a nu muri” (1980), „Întoarcerea dramaticului Eu” (1983), etc. Distins cu titlul de Maestru Emerit al Artei (1983), Ordinul Republicii (1999), Medalia Mihai Eminescu (2000), Premiul de Excelență al Consiliului Uniunii Scriitorilor (2000).

23 ianuarie

1923 Cântăreața **Alexandra Pârvan** s-a născut la 23 ianuarie 1923 în com. Biești, Orhei. A fost solistă a Corului Popular „Semănătorul”. Are un repertoriu bogat - o parte din cântecele ei au fost publicate în culegerile „Folclor din părțile Codrilor” (1977), „Creația populară moldovenească”. Laureată a festivaluri republicane și internaționale. A promovat un variat repertoriu de doine, cântece laice și balade de dor, de dragoste.

25 ianuarie

1953

Nicolae Botgros s-a născut pe 25 ianuarie 1953, în s. Badicu-Vechi, Cahul. A făcut studii muzicale la Școala de cultură „E. Sârbu” din Soroca (1968-1972); Conservatorul „G. Musicescu” din Chișinău (1988-1990). A fost director artistic al Casei de cultură din Edineț (1971-1973); violonist în Orchestra „Mugurel” (1973-1974), în orchestra Ansamblului de dansuri populare „Joc” (1974-1978); este violonist și director artistic al Orchestrei Naționale de muzică populară „Lăutarii” (din 1978). Artist Emerit (1982); Artist al Popurului (1988); Ordinul Republicii (1993).

1968

Actrița **Silvia Luca** s-a născut la 26 ianuarie 1968 la Orhei. A absolvit Institutul de Cinematografie din Moscova (1985-1989). Din 1989 – actriță la Teatrul Național „Mihai Eminescu” din Chișinău. Este laureată a Festivalului Teatral „Gh. Asachi” (1992).

27 ianuarie

1936

Florin Piersic s-a născut la Cluj, la 27 ianuarie 1936. A atins apogeul carierei sale în filmul „De-aș fi Harap Alb” -1965. A jucat în peste 50 de producții cinematografice: „Ciulinii baraganului” (1957), „O poveste obișnuită... o poveste ca în basme” (1959), „Aproape de soare” (1960), „Flăcăul și focul” (1960), „Celebrul 702” (1961), „S-a furat o bombă” (1961), „Pași spre lună” (1963), „Neamul Șoimăreștilor” (1964), „Răscoala” (1965), „Șapte băieți și-o ștrengăriță” (1966), „Frumoasele vacanțe” (1967), „Bătălia pentru Roma” (1968), „Columna” (1968), „Kampfum Rom II - Der Verrat” (1969), „Haiducii lui Șaptecai” (1970), „Mihai Viteazul” (1970), „Săptămâna nebunilor” (1971), „Zestrea Domniței Ralu” (1971), „Aventuri la Marea Neagră” (1972), „Parașutiștii” (1972), „Stefan cel Mare - Vaslui 1475” (1974), etc.

1949

Iulian Filip s-a născut la 27 ianuarie 1949, Sofia-Drochia. A absolvit Institutul Pedagogic „Alec Russo” din Bălți, 1966-1970, a fost cercetător științific al Institutului de Limbă și Literatură, din 1990 șeful Direcției culturale Chișinău. În 1970 - aspirant la Academia de Științe, la Secția Etnografie și Studiul Artelor. Tema de studiu - teatrul popular..., apoi cercetător științific al Academiei, sectorul folclor. Adevăratul debut în 1977 - placheta „Cerul fântânilor”. Apoi a publicat: plachete de versuri „Dialoguri primordiale” (1978), „Casa fiecăruia” (1980), „Cenușar-voinicul și Cenușăreasa-mireasa” (1981), „Hulub de poștă” (1983), în traducere rusă (1984), editura din Moscova „Sovetskij pisateli” placheta „Trevojnii hudojnik” (Neîmpăcatul meșter). „Unde ești?” (1987), „Cafea neagră” (1989), în traducere

rusa asociatia „Kinoconcert” din Moscova editează cartea „Budilnik” (1989), „Fir de nisip” (1991), „Au vrut melcii să se bată” (1996), „Din neamul lui Păcală” (1997), 1997, octombrie, premiul volumului de poezie și grafică „Mamutul din frigider”, în limba maghiară la editura „Pont” din Budapesta, „Ecouri poetice din Basarabia” (1998), „Vrei să crești mare?”, editura „Iulian” (1998), cartea de poezie și grafică „Semintele marului oprit” (1998), „Ruga iezilor cei trei” (1998), „Plăcințele cu măr” + „Nucul cu o singură nucă” (1999); cărți de poezii și cântece pentru copii (muzica lui Anatol Chiriac) „Copăcel, copăcel” și în limba rusă cartea „Kto ceho hocet?” (1990), „Fir de păr” (1991). În 1994 apare placheta de catrene și desene „Dansul timizilor”, grafica de Iulian Filip; volume: „Teatru popular” (1981) în colaborare cu Gheorghe Spătaru, „Primiți Căluțul?” (1983), „Facă-se voia ta, Sfârlează!” (1985), „Colacul marele, frate bun cu soarele” (1988), „Bibliografie Iulian Filip” (1998), romanul divertisment „Cobaiul nu triumfă” (1996), volumul de poezie și grafică „Mergătorul” (1996); spectacole (premiere): Opera-rock „Miorița” la teatrul „Ginta latină”, pentru care poetul a scris libretul (1991), „La moara cu plăcinte”, la teatrul academic Eminescu, „La izvor” după piesa „Broasca cu sângele rece” (1996), „Da care-s sălbaticii?” la teatrul „Satiricus”, „Moara cu plăcinte” și „Albina salvează lumina” la teatrul „Guguță” (1998), „Pâinică de la iepure” la teatrul „Guguță” (1999); filme (scenarii, versuri) : „Știubeiul de aur” (la Telefilm-Chisinau, 1985), „Deșteptătoarele” la Moldova-film (1988), „Moara” (1991); vernisaje: „Iulian Filip cu 70 uleiuri și grafică” (1996), vernisaj similar găzduit de biblioteca „Gheorghe Asachi” din Iasi (1996); 1981-1985, autor și prezentator al revistei lunare televizate „Almanah literar”, 1992-1996 - coautor și prezentator la emisiunea-concurs lunară „Cinel-cinel” la TV; 1999 - lansează proiectul „2 ore+ 3 iezi”, constituit din programul duminical „2 ore cu cei mai frumoși copii ai Chișinăului” și doua reviste - una săptămânală TV și una lunară tip magazin color „2 ore+3 iezi”; premii: „Simion Florea Marian” a Academiei Române pentru „Cât îi Maramurșul”, (1993), „Ilie Gravorul” (1994); titluri: „Maestru în Artă” (1993), medalia „Mihai Eminescu” (1998).

Colinde de la Ursoaia și Chircăiești — Căușeni

ANDREI TAMAZLÎCARU,
membru expediției, Uniunea Muzicienilor

Acest florilegiu de colinde a fost selectat din materialele expedițiilor folclorice organizate de Uniunea Muzicienilor din Moldova în satele Chircăiești, (30 decembrie, 2011 — 8 ianuarie 2012) și Ursoaia (11-19 iulie 2012). Au participat: Victor Botnaru, Marin Ganciu — profesori, Academia de MTAP și Nicolae Gribincea, șef Secția Cultură, Tineret și Sport, Pretura Botanica, membrii ai Uniunii Muzicienilor și al Ansamblului Etnofolcloric „Tălăncuța“.

Printre știutorii și păstrătorii cei mai buni de colinde au fost (sunt): Efm Gavriliță (a.n. 1949), Andrei Buga (1930) și Andrei Toderașcu (1949) din satul Chircăiești. Fevronia (1951), Maria (1931) și Simion Iordan (1930); Axenia (1946) și Nicolae (1937) Pcalov; Iova Todică (1937), Tatiana Postică (1970), Valentina Ailinci (1950), Valentina Roșca (1952), Nadejda Vartic (1953), Liuba Agapie (1952), Costică Oxanii (1942), Liuba Orghian (1947), Nina Ciobanu (1955), Gheorghe Platon (1953) toți din satul Ursoaia — Căușeni.

Doamne ! Dă-le sănătate și viață lungă tuturor purtătorilor de cultură tradițională ca să poată duce (în continuu) mai departe aceste imne..., aceste proiecții spirituale..., Aceste Lumini... ale identității noastre de neam. Măcar cât v-a ține suflarea lor, celor nominalizați, că alții care vin din urmă, cine știe dacă vor umbla cu „Aratul“ și cu „Semănatul“.

Astăzi copiii care umblă la Crăciun cu „Colinda“ și la Anul Nou cu „Uratul“, „Semănatul“... sunt tratați ca „Umblători cu cerutul“...!!! Halal de Sate! Halal de contemporanitate! De și echipa de cercetare a desfășurat expediția „și pe nou“ „și pe vechi...“, nu am întâlnit nici o ciată de colindători în acest timp ale sărbătorilor calendaristice în aceste sate.

**Acestea sunt Realitățile noastre etnoculturale.
Păcat!**

SEARA, SEARA MI-A-NSERATU

Liber.Moderat

Seara, seara mi-a-nserat-o,*
Seara, seara mi-a-nserat-o,
Lezu Ler, Doamne, Lezu(L)* **)

Tara-n pradă mi-a luat-o,
Dar ce fel de pradăciune?
Tot Luna și Soarele,
Și Cheile Raiului...
Și Raiu' s-a-ntunecat-o,
Dumnezeu s-a-nspăimântat-o.
Cine s-a aflat viteazu' ?
Tot Ion cu calu' breazu' ?
Dimineața s-a seurat-o,
Pe ochi negri s-a spatat-o,
La fecane sa-nchinat-o,
Cu părintăi s-au iertat-o,
La grajod de piatră au alergat-o
Și pe breaz a-ncoalecat-o,
După jădoci s-a luat-o.
Jădocii s-au spăimântat-o,

Cheile le-au lepada-o.
Și lina-i le-au aruncat-o,
Și Raiu' s-a luminat-o,
Și ladu s-a-ntunecat-o...
Ion a mers și le-au luat-o,
peste Rai le-au aruncat-o,
Dumnezeu s-a bucurat-o,
Cu ce dar să-l dăruiască ?
Cu-n baston de judecată
Să judece-o Lume toată
Și din Rai a treia parte o.

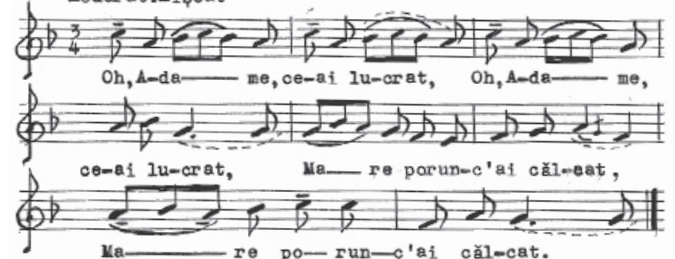
Vorbit:

Buna sara ș-o colindă,
Ș-o bucată de plăcintă,
Ș-o bucată de malai
Nu pot duci șapte cai.
Ș-o bucată di slănină:
Deci, până la fântână
La Anu și la Mulți Ani!

* Versul unu al strofei încearcă să se repete de două ori.
* Refren. Se repete după fiecare vers.

OF. ADAMIE, CE-ŢI LICRAT

Moderat.Mișcat

Oh, Adame, ce-ai lucrat, *)
 Oh, Adame, ce-ai lucrat,
 Măre porunca-ai călcat,
 Măre porunca-ai călcat:

Porunca Lui Dumnezeu
 De care mă tem și eu,
 N-ai păzit tu trei cuvinte,
 Căci erai în Rai cu cinste.

Te-ai lăcomit ca un om
 Și-ai întins mâna la pom,
 Și din pom când ai luat
 Prea șarpii te-au bîstemat...
 Du-te Adame de la mine,
 Ticălosule de tine!

Nu mă-ndur, Doamne, a mă duce,
 Raiul Tău-i grădina dulce:
 De dulceața pramelor,
 De cântatul păsărilor,
 De șuieratul șerpilor,
 De izvoare reci în fața,
 De te-opleacă și be apă
 Și Lui Dumnezeu te roagă,
 Fiecare vers se repetă de două ori.

MUSTRĂ ÎNGERAȘ DE SUFLET

Moderat

Mus — tră(un)in — ge — raș de su — flet:
 Ori de trei ori ti — că — loa — se, /-vin.

Mustră(un) îngeraș de suflet: *)
 Ori de trei ori ticăloase,

Ori de trei ori ticăloase,
 Suflete ce-mi ieși din poase,
 Ce iești tu așa amărât
 Parcă-ai fi tu otrăvit?
 E-te mire, e-te fire,
 E-te tu și te gătește
 Că de mâine te pornește
 Pe-o cărare mesclipată,
 Unde merge-o Lumă toată,
 Unde n-ai fost niciodată...

— Veniți frați, venit surori
 Și mă-mpodobit' cu flozi:
 De la cap pân' subțurat,
 De la cap pân' la picioare
 Și mă faceți tot o floare;
 Vin' și tu a mea soțee
 Care-am primit eununie;
 Veniți și voi copilaș',
 Deoșii tatii îngeraș',
 Și-ni stropiți pânza cu apă
 Și mă duceți pân' la groapă.

Ș-geolo când îți ajunge,
 Și-ni stropiți pânza cu vin,
 Să strigat' eu tot: Amin!
 Că-napoi n-am să mai vin.

* Fiecare vers se repetă de două ori.

ȘCULAȚI, ȘCULAȚI, BOIERI MARI

Moderat

Șcu-laț', șcu-laț', bo-ieri mari și șcu-laț' și
 slu-gi — li și-a-prin-deț' fă — cli — i
 li, și-a-prin-deț' fă — cli — i — li.

Șculaț', șculaț', boieri mari
 Și șculaț' și slugăli,
 Și-aprindet' făclii li,
 Și-aprindet' făclii li.

Că vă vin cașpet' mari:
 Ei colindă, ei se-nvătă,
 Dar ea dășii Dumnezău,
 Dumnezău îi mititel,
 Mititel și-nfășătal:
 Față dolbă de mătasă,
 Cu scutic de urșanie,
 Chichiuta-i de bumbac
 Bătuță cu diamant,
 Dar în fundul chichiute
 Este-o piatră luminată —
 Luminează Lumea foată
 Și Raiul pe jumătate.
 Raiule Grădina dulce,
 Nu mă-ndur a mă mai duce:
 De mîrosul florilor
 De cântarea păsărilor

De șuierul șarçhilor,
 De cântarea păsărilor...
 Pe Hristos l-o răstignit;
 Sus pe Cruce l-au suit,
 Picioarele i-au pironit,
 Măinele i-au tăntuit...

Vorbii: Să vă fie de bine!

* Fiecare vers se repetă de două ori.

ESTE O STEA PREAMINUNATĂ

Moderat

ci, As-ta-i stea prea — mi — nu — na — tă,
 As-ta-i stea prea — mi — nu — na — tă

ci, Asta-i stea preaminunată, *)
 Asta-i stea preaminunată,
 (Este-o stea preaminunată)
 Îngerașu-i mare ștat,
 Sfătuind dumnezăimea
 Să-i sfârșască Lui zădăria —
 Zădăria di la-nceput —
 Iuda la groap' o sosăt...
 (Fragment)

PE SUB MARE, PE SUB SOARE

Moderat

Pe sub Ma-re, pe sub Soa-re, Dom-nul
nos-tru, Pe sub Ma-re, pe sub Soa-re.

Pe sub Mare, pe sub Soare,
Domnul nostru, *)
Pe sub Mare, pe sub Soare. **)

Trece-o neagră corbioară,
Dar pe dânsa cine-o mână?
Sapte jădoci vlegi bătrâni;
Dar pe dânsa unde-o mână?
La Golgota jădorească,
Acolo să-l răstignească.
Sus pe Cruce L-au suit,
Chiciorăli, i-o pironit,
Măinile Le-o fântuit,
Coroană de spini i-au pus,
Apă și sânge a curs.
Peștele-n sânge s-a ntrupat,
Cucoșelul mi-a cântat.
Vorbit: Amin!

* Refren. Se repetă după fiecare vers.
** Versul unui al străfer melodic se repetă după Refren.

A CUI CURȚI ACESTE CURȚI

Moderat

A cui curț' a ces-te curț',
Dom-nul nos-tru, A cui curț' a-
ces-te curț'

A cui curț' aces(tor)te curț',
Domnul nostru, *)
A cui curț' aceste(tor) curț', **)

Așa noapte minunate
Cu vârfuli-mprăunate,
Cu lanțau *** de fier legate?
Dar în curte ce mai este?
Este-o masă mândră dreasă.
Dar la masă cine-mi șede?
Este Ajun și Mos Craieim,
Șa-mi cinsteșt, șe-ni mărește,
De amar greu se jeluiește:
Duci captul vieacului
Sfârșitul pământului...
Când a bate fin pe tată
Fiică-sa pe maică-sa,
Atuncē-i captul vieacului -
Sfârșitul Pământului.
Cân a bate fin pe mașu,
Fină-sa pe mașă-sa,
Atunci-i captul vieacului -
Sfârșitul Pământului

* Lanțau - leantău, lanțuș
** Refren, se repetă după fiecare vers.
*** Versul întâi al străferi se repetă după Refren.

SFANTA MAICĂ A LUI IISUS

Moderat

Sfân-ta Mai-că-a Lui Ii-sus, Sfân-ta
Mai-că-a Lui Ii-sus, Ră-tă-ceș-te-n
jos și-n sus, Ră-tă-ceș-te-n jos și-n sus.

Sfânta Maică a Lui Iisus, *)
Sfânta Maică a Lui Iisus
Rătăcește-n jos și-n sus,
Rătăcește-n jos și-n sus

Pe câmpia unui râu,
Printre grăie până la brăie.
Câta loc să hodinească,
Pe Iisus Cel Sfânt să-L nască,
La un plop cu frunză deasă.
Plopul frunza tremura
Și Maicuța blăstăma:
- Să fii blăstămat de mine,
Și di mină pi Pământ,
Și di Domnul Cel mai Sfânt!

Vorbit: La Anul și la Mulți Ani!

* Fiecare vers se repetă de două ori.

TREI CRAI DE LA RĂSĂRIT

Moderat

Trei Crai de la Ră-să-rit,
Trei Crai de la Ră-să-rit (în)
Vef-le-em când s-o por-nit. (în)

Trei Crai de la Răsărit, *)
Trei Crai de la Răsărit
În Vefleem când s-o pornit,
În Vefleem când s-o pornit,

Tot cu Steaua lăturând
Și acolo poposând.
În Vefleem când oia ajuns
Steaua lor li s-o ascuns;
Patruzeci de mii de prunci,
Toți sub sabie i-au pus,
De doi ani și mai în jos
Ca să-l aple pe Hristos.
Pe Hristos nu L-au aflat,
Duhul Sfânt L-o apărât.

* Fiecare vers se repetă de două ori.

VENIȚI, FRAȚI, VENIȚI SURORI

Moderat

Ve-niț' fraț', ve-niț' su-ri, / Ve-niț' fraț', ve-niț' su-ri.

Veniț', fraț', veniț', surori, *)
Veniț', fraț', veniț', surori

Să mă-npodebiț' cu flori
Din cap până-n subțuori,
Din subțuori până-n picioare
Și mă faciț' tot o floare
Căci mă duc în cea lume
Unde nu cunosc pe nime.
N-am nici soră, n-am nici frate,
Nici măicuță eu dreptate...
Și în iad când am intrat
Ce-am văzut m-a-nspaimătat:
Am văzut copii nebotezaț',
Și-i purta din loc în loc,
Și-i lătea cu-n bici de 'toc.
Și-n Rai când am ajuns
Ce-am văzut m-am bucurat:
Am văzut făclii aprinse
Și toragur'le nestinse.

Vorbite: La Anu, și la Mult' Ani!

* Fiecare vers se repetă de două ori.

VENIȚI TOȚI DE-A LUI ADAM

Moderat

Ve-niț' toț' de-a lui A-dam, / Ve-niț' toț' de-a lui A-dam.

Veniți toți de-a lui Adam, *)
Veniți toți de-a lui Adam

Să-i cântăm cântec de jale
Pentru-a lui Adam greșile,
Căci Adam când a greșit
Domnul di Rai l-o lipsit,
Iar Adam oprins a plânge:
— Nu mă duc, Doamni, di la tîni,
Că mi-i jale de ce văd eu;
De frumuseța Raiului,
De cântatul păsărilor,
De mirazma florilor,
De dulceața poamelor.
(fragment)

* Fiecare vers se repetă de două ori.

AUZITI ACESTEIA TOATE

Lent

A-u zăț' a-ces-tea toa-te:
Nea-muri, no-roa-de și gloa-de și-n-țe-le-ge
cu ou-vân-tu' O-mu din-spri tot pământu!

Auzăț' acesteia toate:
Neamuri, noroade și gloade,
Și înțelege cu evvântu'
Omu' dinspre tot pământu'.

Lumea-n veci se sfârșește
Și Județu' se gătește:
Totul primul v-a mâna,
Îngerii vor strămbița.
Mort' din groapă s-or scula
Și la Rai vor glerga,
Cărtăli vor sta dișchise
Și păcatele vor fi serise.
Păcătoșai toț' vor plânge
Văzând iadu cum îi strânge,
Cum îi strânge și-i muncești,
Și torzi-i napăstuiști.
Vorbite: Amin!

NICOLAE GRIBINCEA

VICTOR BOTNARU

MARIN GANCIU

Membrii expediției folclorice organizată în satele Chircăiești și Ursoaia — Căușeni

Octavian Rață

Omul Cântec

Omul Poezie

Omul Vibrație

acest nume este o evocare vizând biografia unui om, care cuprinde asemeni unui arbore tangențe ancorate în specificul spațiului și timpului determinat de destin.

S-a născut la 4 ianuarie 1958 în satul Târnova, raionul Edineț. Muzica îl însoțește încă din copilărie. Dar el n-a intrat în lumea muzicii, ca alții, care aveau acasă pian de marcă Bekker cu clape îngălbenite și roase de vreme, cu nesfârșitele îndemnuri părintești de a exersa. Nu a avut de asupra patului atârnat în ramă portretele marilor compozitori... A avut parte de învățători

care l-au ajutat să pună piatra ceea rară la temelia devenirii sale... pe care i-a iubit și cărorora le-a rămas fidel: unchiul Petru, mai târziu Babii Muhail, Edu Gheorghe, Mustea Andrei.

În anul 1977, absolveste Școala de muzică din or. Bălți, iar în 1985 – Institutul de Arte „Gavriil Musicescu” din Chișinău. Staj de muncă – 35 de ani.

A 55-a oară „Cu galben și cu roșu își coase codrul iia”,

A 55-a oară „S-au înroșit cireșii, îngălbeniră nucii”,

A 55-a oară „Rodit se-ndoaie ramul și mâna se ridică

Deschisă ca o clipă sfințită pentru har

Ion Pilat

Viața este un dar de la Dumnezeu, iar noi muncim ca să-i dăm valoare. Un om înzestrat cu harul răbdării și înțelepciunii este dl Octavian Rață. Pe parcursul anilor de activitate dumnealui a demonstrat ambiție, responsabilitate, măiestrie și talent. Aceste calități au avut performanțe notabile. Toate au venit dintr-un efort, aș spune titanice, din mare sacrificiu, din căutarea insistentă a modalităților origi-

Conștientizarea menirii omului o transpune în viață ramificând în imagini sentimentele lăuntrice. Mișcându-se dezinvolt spre izvorul cu apă dătătoare de viață, cu efortul căutărilor de sine, descoperă pe făgașul vetrei strămoșești bagheta magică: aspirația spre frumos, revărsată în unduire de cântec.

nale de realizare a tradițiilor și folclorului național. De când îl cunoaștem dumnealui se inspiră din tot ce e mai bun: calități, valori, tradiții. Cariera sa de muncă a început-o până la serviciul militar în anul 1977 în satul Fetești ca profesor a filialei școlii muzicale și până în prezent se bucură de succesele activității sale atât pe tărâmul pedagogic cât și cultural. Cuprins de o energie nesetoasă a muzicii paralel cu aceasta se angajază ca conducător artistic al clubului din satul natal, unde dă dovadă de un bun organizator a diferitor măsuri culturale: „TVC”, „Haideti fetelor”, „La vatra jocului”, „Hramul satului”... atrăgând cu plăcere sătenii. Spațiul cultural se lărgțește odată cu deschiderea Casei de Cultură din sat în anul 1985.

Dl Octavian pășește cu mândrie și energie pragul locașului nou, purtând în urma lui de la mic și până la mare, oameni dornici de cântec, joc și voie bună.

Cu multă nerăbdare, cu forțele proprii, cu susținerea Direcției raionale Cultură își adună instrumentele muzicale: țambal, tobă, viori, trompță, acordeon, nai, contrabas, îmbogățind scena Casei de Cultură cu doritori de a îmbrățișa aceste instrumente cu dragoste, bunăvoință și capacitate. Prin munca silnică și neobositoare, depunând mari eforturi,

în anul 1987 fondează Orchestra de muzică populară „Ghiocel” unde participă elevii școlii din satul Târnova, dar și din satele vecine. Cu o deosebită insistență știe a altoi vocea oricărui vlăstar, ca mai

apoi să se bucure de roade. E o persoană creativă, capabilă să reacționeze rapid la schimbările din lumea contemporană. Gingășia notelor muzicale, transmise de dl Octavian, le-a fermecat auzul, le-a dat energia mânuțelor de a vibra pe strune, pe clape într-un mod atrăgător și rapid, încât în timp scurt să prezinte primul lor concert închinat sărbătorilor de primăvară. De aici ia ființă și denumirea oprchestrai „Ghiocel”. Melodiile gingașe, cu voci de păsărele, și-au luat zborul în lumea muzicii, purtând la cuibul lor mențiuni meritate: diplome, locuri de frunte... participând la diferite măsuri culturale la nivel raional și republican. Înregistrează două emisiuni în cadrul televiziunii locale „Comoara strămoșească” promovând un program de 40 min. În 1994 se angajază în calitatea de profesor de muzică la gimnaziul din Târnova. Iubit de copii,

obține succese îmbucurătoare și în scurt timp obține titlul de profesor de „gradul doi didactic”. În timpul liber este dirigiu-torul Ansamblului folcloric „Crăițele”. În anul 2008 ocupă primul loc la festivalul raional și tot atunci participă la Festivalul republican din or. Bălți. Zi de zi gândurile îl poartă tot mai departe în largul activității muzicale. Se odihnește tot mai mult în căutarea folclorului ce domnește în sânul sătenilor. În 2004 formează ansamblul folcloric „Târnoveanca” unde participă oameni cu suflet mare dedicând o pauză a muncii lor cântecului. Îmbrățișând dragostea de cântec, dans și obicei strămoșesc, dl Octavian și-a purtat

colectivul la concursul raional folcloric păstoresc „Trifan Baltă” la Draghiște, la festivalul folcloric „La sofca cu zestre”, la festivalul obiceiurilor și tradițiilor de iarnă „V-am ura, v-am tot ura” etc. Munca l-a călăuzit spre piscurile succeselor, a fost o escaladare temerară.

Ați trăit Maestre de nenumărate ori senzația de a fi la un nou început, la o nouă treaptă, dar de fiecare dată ați înfruntat greul urcuș. Astfel, ați devenit un reper în viața noastră, căroră ne-ați fost nu doar profesor de muzică și conducător artistic, ci și prieten, uneori părinte și păstrător al valorilor sacre. Ați știut să puneți suflet, pasiune și adevăr în ceea ce faceți, ca tot ce

ați făurit să dureze. Deși vă cunoaștem cu toții – colegii, elevii, părinții – ca pe o fire modestă, ar trebui să dați la o parte, măcar acum, modestia și să vă simțiți victorios, pentru că ați știut a semăna încredere în inimile tinerilor și talentul DVS a dat rod. Puteți fi mândru de cele realizate. Întreaga activitate ați subordonat-o principiului enunțat cândva de Erich Bergel: „Nu-mi pot imagina o pedagogie mai complexă decât muzica”, pentru că muzica dă aripi minții și zbor imaginației ceea ce nu poate face pentru Om nici o știință.“

Mult stimat Domn!

Vă dorim să aveți parte de multe clipe fericite și vise împlinite.

Fie ca toți acei în care ați investit suflet, pasiune și speranță să vă îndreptățească așteptările, să vă moștenească dragostea de muncă și de muzică și devotamentul față de profesie.

Din zborul frunzii în cădere

Din cerul înalt, din flori, din stele,

Din strigăt de cocori, din șoapte –

Pogoară în aceste zile urări de bine, sănătate

Să ne trăiți, s-aveți de toate!

SVETLANA PANCIUC,
profesor, L.T. Fetești.
VALENTINA OPREA-ROȘCA,
învățătoare, L.T. Gordinești

Răsune în lumea largă, ecolul de la baștină...

Ajuns la cea de-a VIII-a ediție, Festivalul-concurs cu genericul „Ecolul de la baștină”, lansat în anul 2004 și organizat o dată la doi ani în memoria dinastiei de muzicieni și compozitori, Teodorovici, originari din orașul Leova. La el au participat artiști amatori, împătimiti de muzica fraților Petre și Ion Teodorovici din raioanele Cahul, Cantemir, Cimișlia, Hâncești și Leova, precum și din satul Oziornoie din raionul Ismail, Ucraina. Evenimentul în cauză este cu atât mai semnificativ, cu cât anul 2012 a fost declarat de către Parlamentul R.Moldova, „Anul Doinei și a lui Ion Aldea-Teodorovici”. În acest sens, leovenii, care se mândresc cu faptul că frații Petre și Ion-Aldea Teodorovici s-au născut și au copilărit în orașul Leova, au organizat pe parcursul anului un șir de manifestări cultural-artistice

de anvergură, ultima având loc chiar în ajun, la biblioteca publică. Pe parcursul Festivalului, în scenă, pe un ecran mare, erau derulate înregistrări și poze ale lui Petre, Ion și Doina, atât de emoționante, atât de înălțătoare...

Vom mai menționa că, în afara concursului, au evoluat corul școlii de arte din orașul Leova, condus de Svetlana Bogorad, foști participanți la edițiile anterioare, prieteni, foști colegi ai compozitorilor.

Mihai Suruc, șeful Secției raionale Cultură Leova, avea să ne spună următoarele:

— Frații Petre și Ion-Aldea Teodorovici sunt personalitățile notorii ale orașului și raionului nostru, ei au fost cei mai mari luptători pentru cauza națională, pentru triumful adevărului istoric ale acestui colț de pământ. Arma

ION DOMENCO
or. Cantemir

lor a fost cântecul, cu ajutorul căruia „secerau” în stânga și-n dreapta dușmanii neamului românesc. Ei au știut să găsească melodiile cele mai potrivite pentru a pune în valoare neamului nemuritoarele versuri ale compatrioților noștri-Grigore Vieru, Dumitru Matcovschi ș.a., ce ating cele mai sensibile coarde ale inimii, ne trezesc la viață, ne ajută să nu dăm uitării trecutul, rădăcinile din care ne tragem. De aceea, leovenii recunoscători, au înveșnicit numele fraților-compozitori printr-un basorelief de toată frumusețea, care se înalță maestuos în chiar centrul urbei, cu o placă comemorativă, instalată pe frontispiciul bibliotecii și muzeului de istorie și etnografie, dar cel mai mult prin conferirea numelui lui Petre și Ion Școlii de Arte din Leova, unde băieții și fetițe din oraș, din toate localitățile raionului însușesc valoroasa artă a muzicii.

Dragostea față de muzică fraților le-a fost cultivată din fragedă copilărie de către tatăl, Cristofor Teodorovici, fost preot, un mare iubitor al muzicii, fost solist în capela corală „Doina”, mulți ani profesor de muzică, conducător al vestitului cor al Școlii nr 2 din Leova.

De la tata, își aminteau frații Petre și Ion, am moștenit dragostea față de muzica sacră, care i-a inspirat în piesele ce urmau să le scrie-cca 600 de lucrări-muzică simfonică, de cameră, cântece pentru copii, pentru filme, spectacole dramatice, dar mai ales-cele patriotice, atât de inspirate, mobilizatoare, înălțătoare, care militau pentru trezirea conștiinței naționale, pentru Limbă, Scrisul Latin, Tricolorul, unirea Basarabiei cu România, revenirea la istoria și cultura neamului.

Iată că, începând cu 2004, la inițiativa și cu susținerea nemijlocită a fratelui mai mare al compozitorilor, Andrian Teodorovici, Consiliul raional, Secția Cultură Leova organizează o dată la doi ani Festivalul-concurs cu genericul „Ecol de la baștină”. Precum spuneam cea de-a VIII-a a fost una deosebită. Deoarece, conceput inițial unul raio-

nal, deja în următorul an Festivalul a devenit regional.

Așa deci, la 18 noiembrie curent, la Leova și-au demonstrat capacitățile muzicale 15 împătimiți de muzica fraților Teodorovici. Una e cert: dacă astăzi copiii noștri învață în limba română, îl studiază pe marele Eminescu, dacă alfabetul român „e la el acasă”, dacă fâlfâie falnic Tricolorul și R.Moldova este independentă și suverană, să știți că în toate acestea este și meritul lor, al cuplului Doina și Ion-Aldea Teodorovici.

Evoluarea participanților a fost apreciată după merit de către spectatori, trezind emoții în sală, atunci când pe scenă răsunau piese alese din repertoriul compozitorilor-Iartă-mă; Pentru ea; Răsai, răsai; Serenadă; Lăsați-ne în pace; Sfântă ni-i casa și altele, una mai frumoasă decât alta, din care cauză juriului în frunte cu șeful Secției raionale Cultură, Mihail Suruc, din care au făcut parte reprezentantul Ministerului Culturii, Grigore Oxinte, directorul Centru-lui Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural, Diana Dicusară; specialiști în domeniul cultură și creației populare i-a venit destul de greu să evedențieze învingătorii. În final, membrii juriului au decis că Premiul Mare al Festivalului-concurs să fie înmănat solistei Casei raionale de Cultură Leova, Ala Veringă, originară din satul Covurlui, Leova. Pe locul II s-a clasat Evelina Malancă din satul Borogani, Leova, locul II i-a revenit interpretului Ion Zaloj din s.Oziornoie, raionul Ismail, urmat de Gabriela Milici din raionul Cahul și Vasile Hariton din Hâncești, cărora vicepreședintele raionului, Ion Plămădeală, asistat de șeful Secției Cultură, Mihai Suruc, le-au înmănat trofeele și premiile respective. Grigore Oxinti a oferit 3 premii speciale din partea Ministerului de ramură, la fel, Svetlana Snegur, unul din sponsorii acțiunii, a înmănat bilete de participare gratuită la emisiunea TV „Popas muzical”. Fiecărui participant al Festivalului le-au fost înmănate câte o Diplomă de onoare și un premiu.

Bibliotecarul ca obiect și subiect al schimbării

Anul 2012 a fost pentru noi - Anul bibliotecarului public și a imaginii bibliotecii în comunitate. Această ocazie ne-a oferit prilejul de a aminti comunității, o dată în plus, despre importanța bibliotecii, specificul muncii de bibliotecar - activitate care în ultimul timp a căpătat noi valențe însemnate, având în vedere faptul ca trăim în Era Cunoașterii, informării, documentării și a acumulării de cunoștințe. Într-o epocă a transformărilor rapide, este firesc ca și bibliotecile și bibliotecarii să sufere modificări rapide și de esență. Introducerea noilor tehnologii de informare (NTI) a condus la necesitatea diversificării gamei de servicii oferite de bibliotecă, dincolo de serviciile tradiționale.

Și nu întâmplător a fost lansată ideea reanimării practicilor de organizare a conferințelor zonale. Ediția curentă s-a desfășurat sub genericul: Probleme și tendințe actuale în activitatea bibliotecilor publice. Discuțiile s-au axat pe problemele actuale ale bibliotecilor în condițiile schimbărilor permanente din sfera socio-culturală, pe piața informațională, în comportamentul utilizatorilor și în societate. Temele luate în dezbateri au inclus: Valoarea bibliotecii publice ca resursă comunitară, Vera Osoianu, BNRM; Probleme specifice activității cu utilizatorii din generația Internetului, Eugenia Bejan, BNC „I.Creangă”; Procesul de comunicare ca factor de schimbare a imaginii bibliotecarului în societate, Ecaterina Dmitric, BNRM; Organizarea

informației în bibliotecă în contextul NTI, Alla Panici, BNRM; Formarea culturii informaționale a utilizatorului, Lilia Tcaci, BNC „I.Creangă”. Organizatorii au optat pentru aceste teme, în dezbateri a fost luat un spectru mult mai mare de probleme, sperăm că unele din acestea vor servi ca bază pentru concepția programului conferințelor zonale 2013.

Fiind prezentă la conferința de la Orhei am fost foarte impresionată de realizările bibliotecii gazdă: proiecte, parteneriate, colaborări, relații cu APL etc..., precum și problemele cu care se confruntă bibliotecile.

În partea finală a programului: Discuții și sugestii, au fost scoase probleme, rezolvarea cărora ține de autoritățile de nivel național și local, de decidenții politici și financiari, mai ales: automatizarea și informatizarea bibliotecilor, dotarea cu echipamente și tehnologii moderne de informare și comunicare, asigurarea accesului la Internet, nerespectarea cuantumului privind achizițiile publicațiilor per capita etc...

Dna Vera Osoianu a vorbit despre impactul crizei economice asupra bibliotecilor, valoarea lor ca resursă comunitară. A menționat că bibliotecile publice sunt esențiale în special pe timp de criză și datorită integrării NTI și diversificării serviciilor în ultimii doi ani numărul de vizite a crescut considerabil. În final a venit cu concluzia că anume bibliotecarii au responsabilitatea și datoria de a demonstra adevărata valoare a bibliotecii pentru a-i asigura rezistența în timp.

Noi conștientizăm faptul că schimbările ce au survenit în viața socială au introdus multe rectificări și în misiunea bibliotecarului, căreia astăzi îi revin sarcini cu mult mai numeroase pentru perfecționarea intelectuală a comunității. El trebuie să fie ambasadorul imaginii bibliotecii, om de cultură, dinamic, flexibil, deschis spre nou, spre progres, luptător

inteligent, capabil să schimbe mentalități, inițiator și consultant în parteneriate cu toate instituțiile socio-culturale și administrative locale.

Până nu demult la baza instituției bibliotecare se aflau trei piloni: spațiul, resursele și personalul. În prezent au mai evoluat încă trei foarte importanți: utilizatorul, tehnologiile moderne de informare și comunicare, serviciile bazate pe necesitățile utilizatorului.

Această evoluție dictează dezvoltarea și dobândirea noilor competențe fără de care bibliotecarul nu mai poate face față utilizatorului modern, schimbare dictată de modernizarea tehnologiilor de informare și comunicare. Schimbările dinamice ale societății impun noi competențe profesionale bibliotecarului, el nu mai este doar custode al colecției de publicații, ci un cunoscător al tehnologiilor de informare și comunicare, un navigator în resursele informaționale. Competențele și excelența bibliotecarului pot îmbunătăți serviciile instituției și în cazul când are voință de a schimba lucrurile spre mai bine.

Bibliotecarul trebuie să fie pregătit: să muncească eficient, să-și perfecționeze continuu calificarea, să facă față schimbărilor permanente prin crearea serviciilor de calitate necesare utilizatorului, să fie un intelectual bine informat și dinamic, să asimileze tendințe noi și moderne ale biblioteconomiei.

Haideți, dragi colegi să contribuim cât mai productiv la promovarea profesiei noastre pe pedestalul profesiilor intelectuale, fiind buni specialiști înzestrați cu vocație și etică profesională.

A venit timpul schimbării, timpul modernizării profesiei.

CORNELIA CATĂRĂU,
șef al bibliotecii publice
Hârtopul Mare, Criuleni.

0 bibliotecă mai tânără ca oricând, chiar dacă a împlinit 100 de ani

SERGIU CUMATRENCO,
jurnalist, or. Șoldănești

Pe la 1912 intelectualitatea de la Vadul-Rașcov a pus bazele unei biblioteci publice. Târgul Vadu-Rașcov era pe atunci dezvoltat în plan economic și administrativ, deci se cerea ca și cultura să se dezvolte. Astăzi la Vadul-Rașcov este o bibliotecă cum nici n-au visat întemeietorii ei: are depozit special pentru cărți, sală încăpătoare de lectură, are de zeci, poate de sute, de ori mai multe cărți decât la început.

Cea de-a 100-lea aniversare de la fondarea bibliotecii publice din satul Vadul-Rașcov, baștina marelui poet național Dumitru Matcovschi și a regretatului scriitor de limbă idiș Ihił Șraibman, a început cu vizitarea Casei-muzeu „Dumitru Matcovschi”. Au venit oaspeți dragi de la Uniunea Scriitorilor, Ministerul Culturii, Colegiul de Arte din Soroca, Biblioteca Națională din Moldova, de la biblioteca „Ion Creangă” din Chișinău, dar și de la biblioteca „Alexandru Donici” din Orhei, cât și majoritatea șefilor de biblioteci publice din raionul nostru... La un moment dat „casa mare” a muzeului a devenit neîncăpătoare. Mulți vizitatori au fost nevoiți să stea în picioare în coridor pentru a asculta ce povestește directorul și ghidul muzeului, sora poetului, Valentina Rotari. La un moment dat m-am uitat atent pe foaia care-i stătea pe masă să văd dacă nu citește ceea ce spune - foaia era doar cu tezele pe care le expunea, spunându-ne din mintea și sufletul dumneaei. Dar povestea atât de captivant, emotiv, recita atâtea și atâtea versuri din creația poetului, că asistența nici n-a observat cum a trecut mai mult de-o oră. Doamna Valentina Rotari m-a învățat când eram elev, dar de data aceasta m-am gândit că n-ar fi stricat să citească în școală și lecții de literatură română. Sau măcar din creația fratelui său, a marelui poet Dumitru Matcovschi.

Ghidul muzeului ne-a purtat imaginar, prin copilăria lui de după cel mai groaznic război mondial, recitându-ne poezii de-ale poetului de dragoste, despre femeie, Patrie, Basarabia și renașterea ei națională. Când ne-am ridicat să ne ducă prin celelalte odăițe ale muzeului, mulți au făcut-o parcă fără dorință - mai vroiau să li se spună despre viața poetului aici, în casa mare, sub grinda unde mereu a fost și este mult busuioc, să li se recite la nesfârșit din poezia poetului. Are talent la povestit și recitat profesoara mea...

În odăițele celelalte asistența a descoperit noi „secrete” ale vieții poetului, au văzut sumedenia de fotografii ale lui cu familia (părinții, surorile și fratele), apoi cu cea de la Chișinău (soția, copiii, nepoții), au văzut lucruri personale ale Maestrului, inclusiv mașina de scris și lampa cu gaz lampant, la lumina căreia a creat...

Apoi toată lumea s-a deplasat la monumentul scriitorului

Ihi Șraibman, din fața Liceului „Dumitru Matcovschi”, unde au depus flori. A urmat vizitarea unei frumoase expoziții de carte la biblioteca publică Vadul-Rașcov, pe urmă - o serată literar-muzicală, intitulată „Casa Mare a sufletului”.

A fost demonstrat un film documentar despre istoria acestui sat, despre oamenii lui și ceea ce fac ei bun pentru societate. Iar elevii și artiștii amatori din sat au recitat și cântat versurile poetului consătean, au înscenat câteva piese din creația dumisale. După aceasta a urmat o discuție de suflet despre importanța bibliotecii, despre faptul cum se completează fondul de carte, despre aceea că azi încă nu se face totul ca biblioteca să fie un punct de atracție pentru cititori. Poetul epigramist Efim Tarlapan a zis că evreei au pus oriunde o piatră la temelia culturii localității unde trăiau. Au făcut lucrul acesta și la Vadul-Rașcov, unde erau foarte mulți. Apoi a venit rândul altora să pună pietre în calea uitării, adică la temelia culturii din sat. Dumitru Matcovschi a pus un bloc enorm de mare nu numai la cultura satului, dar și la a țării, a literaturii universale.

Și scriitorul Haralampie Moraru a spus că se mândrește că se află la baștina a doi mari maeștri ai scrisului din Moldova, mai subliniind că poetul Dumitru Matcovschi e un martir al neamului, căruia i-a fost dat să se renască din morți, asemeni păsării Phenix.

Directorul Casei-muzeu „Dumitru Matcovschi”, Valentina Rotari, a ținut să sublinieze că biblioteca din sat s-a deschis în 1912, când Rusia țaristă promova o campanie de deznaționalizare a neamului nostru. De ce s-a deschis bibliotecă anume la Vadul-Rașcov? Deoarece avea mai multă intelectualitate, mai dezvoltată ca în alte părți, deoarece aici era un sat mare, care a primit titlul de târg. Anume intelectualii din sat au făcut donații pentru a pune temelia bibliotecii, pentru a dumeri lumea că ceea ce spun ocupanții despre istoria noastră nu trebuie luat drept pur adevăr, populația mai bine să citească din izvoarele istoriei și literaturii neamului pentru a cunoaște adevărul așa cum este. **„La părerea mea, spunea Valentina Rotari, biblioteca trebuie să fie instituția numărul 1 în sat și în țară. Ce fel de stat democratic suntem dacă punem mai presus sărbătoarea vinului, a mărului sau bostanului și nu a cărții, a bibliotecii. Am activat 51 de ani în învățământ, cunosc istoria nu din povestite. Mă doare că azi avem la bibliotecă încă foarte multe cărți în grafia chirilică, mai puține - cu grafie latină. Unde-i dragostea noastră față de carte și de scriitorii autohtoni, dacă măcar în biblioteci n-avem cărțile lor !?”**

Durerea ei a fost împărtășită și de directorul bibliotecii „Ion Creangă” din Chișinău, Claudia Balaban, care și-a exprimat re-

gretul că „bibliotecile sunt azi mai mult niște depozite de carte decât biblioteci propriu-zise. Dar de bibliotecar depinde foarte mult, chiar și atunci când n-are cărți destule”.

Cineva din sală și-a exprimat marea dezamăgire când a aflat că în biblioteca de la Vadul-Rașcov sunt doar 4 cărți de-ale marelii poet Dumitru Matcovschi. Iar specialiștii de la Ministerul Culturii, prezenți în sală, au promis că vor trimite 38 de titluri de carte încoace, inclusiv de-ale Poetului nostru. Pe urmă, au adăugat ei, vom mai trimite încă 108 titluri. Altcineva s-a dat cu părerea că „lumea se duce cel mai des la primărie, la biserică și la bibliotecă. Asta o fac oamenii activi, credincioși și culti”.

— Nu fiecare sat se poate mândri că are o bibliotecă de 100 de ani, se încadră în discuție președintele raionului, Alexandru Relișchi. Raionul nostru are doar 42 de mii de locuitori, dar scriitori, oameni de artă, de știință, care s-au născut în localitățile noastre, are foarte mulți. Deoarece nu ne prea putem lăuda cu multe succese economice, când suntem întrebați de unde suntem răspundem: de la baștina scriitorilor D. Matcovschi, A. și A. Lupan, A. și S. Cibotaru, Gh. Urschi, N. și M. Cepraga etc. Așa ne recunosc repede raionul cei care întrebă. Deci prin acești oameni vestiți merge în lume faima bună a raionului. Biblioteca publică din Vadul-Rașcov este un etalon. Eu sunt pentru a face cât mai multe achiziții de carte, vom depune eforturi pentru a le face cât mai mult și cât mai des...”

Pe parcurs s-a încadrat în discuție Tamara Grițenco, directorul Colegiului de Arte din Soroca, Om Emerit, care a pus în discuție remunerarea muncii bibliotecarilor: **e mare jale că specialiștii din cultură, inclusiv bibliotecarii, după ce au muncit o viață, ies la pensie cu doar 700-800 de lei! Noi am ajuns la o perioadă de decădere a culturii generale a guvernanților**

și a celor de jos. E îmbucurător că-l văd aici pe președintele raionului, l-am văzut și la alte activități culturale. Deci, susține cultura. Cred că este un sufletist, care pune pe masă nu numai pâinea, ci și hrana spirituală. Iar Efim Tarlapan a urât bibliotecii încă 100 de ani, 200 și chiar mult mai mult, dar și multe cărți, care să dăinuie în ani: „Cartea nu-i cârnaț, nu se strică, dar duce cu ea niște comori de informații și cultură pe care nu le găsești oricând și oriunde!”.

— Cineva a zis: „Mi-e frică de omul ce nu citește o carte!”. Dar dacă nu citesc 100? Sau o jumătate de sat ori chiar mai mult? Așa se întreba cu durere șeful secției raionale Cultură, Tineret și Sport, Grigore Zănoagă. El se crucea cum muncesc bibliotecarii, în condiții nocive: mușcături, microorganisme care provoacă îmbolnăvirea de astm, salarii mizere. „E nevoie de o nouă politică în domeniul culturii, altfel...”

Altfel o să avem o situație și mai precară decât avem, așa zice eu. Or, nu putem avea o țară prosperă cu oameni incuți – de la guvernare în jos și invers. Vrem să ne prospere țara, trebuie să creștem și educăm oameni care iubesc frumosul, adevărul, care-s credincioși, harnici și curați la suflet. Altfel ne vom bălăci în mizeria inculturii și dezmațului...

Vă mai informez că toți vorbitorii și alți oaspeți de pretutindeni au donat bibliotecii din Vadul-Rașcov mai multe titluri de carte rară, inclusiv dicționare explicative, alte cadouri de preț, iar președintele raionului – un centru muzical de 3 mii de lei, pentru dezvoltarea activităților culturale artistice la bibliotecă. Și șefa bibliotecii, Larisa Prepelită, a primit daruri, dar și diplome de laudă sau de mulțumire pentru munca depusă la promovarea culturii în masele largi ale populației.

Zadarnică ar fi credința noastră dacă nu ar exista Dumnezeu

TUDOR JOSANU,
or. Călărași

clasic de purtător de informație, la cei care au venit și continuă să vină la bibliotecă? Căci, a continuat cel cu întrebarea, zadarnice ar fi toate modernizările bibliotecilor noastre, dacă acest interes, față de carte, care sub presiunea enormă a Internetului, e în vădită scădere în ultimul timp, nu ar aduce la schimbarea acestei tendințe! Or, dând curs exclusiv modernizării bibliotecilor de dragul modernizării, fiindcă așa e moda la ziua de azi și uitând de sarcina sfântă a bibliotecii, ca păstrătoare de carte și răspândire a ei printre cititori, riscăm să ajungem la situația când ele, bibliotecile, ca instituții cunoscute să dispară, sau să se transforme într-atât încât să nu mai semene cu ce au fost la început și mai sunt, laudă Domnului și unor bibliotecari și azi”, și-a încheiat gândul vorbitorul. Liniștea ce sa lăsat în sală a dat în vileag faptul că lucrurile sunt cu adevărat îngrijorătoare, iar discuțiile destul de aprinse, pro și contra, celor afirmate de autorul întrebării, au demonstrat că orice reformă sau modernizare se cere efectuată cu foarte mare atenție și măsură, pentru a nu afecta niște valori fundamentale ale omenirii grație cărora ea a ajuns unde a ajuns azi.

De menționat că la seminar au fost abordate și alte subiecte interesante, specifice activităților acestor instituții, unele din ele în absolută premieră, cum ar fi „Copii în dificultate – cum îi poate ajuta biblioteca”, sau comunicări despre activități practice în implementarea altor proiecte, în care sunt implicate mai multe biblioteci publice din raion.

Aceste afirmații ale evanghelistului Ioan, mi-au revenit în minte în timpul când asistam la lucrările unui seminar raional cu bibliotecarii bibliotecilor publice din raionul Călărași, desfășurat la finele anului. Atunci, printre altele s-a vorbit foarte pe larg și cu afecțiune despre faptul că 10 biblioteci publice din raionul Călărași, inclusiv cea raională, care poartă numele lui Grigore Vieru, au fost selectate în urma unui concurs republican, pentru a participa la un proces de modernizare a activităților lor, desfășurat în cadrul unui vast program cu finanțare de peste hotare, intitulat „Novateca Global Libraries” din Moldova, care urmărește ca la o primă etapă să cuprindă cu acțiunile de modernizare 300 de asemenea instituții din Moldova. Lucru la prima vedere destul de salutar și meritoriu, pentru că Programul prevede dotarea acestor instituții publice cu calculatoare și alt echipament aferent acestora, precum și conectarea lor la internet și implicit accesul gratuit la el al vizitatorilor. Purtând genericul „Biblioteca – spațiu al informării și comunicării”, cei circa 50 de specialiști din raion, au

fost familiarizați cu multiplele aspecte și detalii practice de aplicare a prevederilor acestui Program Global în Moldova. Drept exemplu edificator pentru (și) din raionul Călărași, în acest context, a servit biblioteca publică din satul Păulești, o localitate de dimensiuni mici, dar biblioteca publică a căruia, cu ajutorul logistic și practic al Programului Novateca și cu concursul personal al lui Ethan Clame, un voluntar al Corpului Păcii din SUA, a fost modernizată, devenind un adevărat centru de atracție pentru săteni, în special pentru copii. Secvențele video, datele și dovezile practice aduse de șefa bibliotecii respective și voluntarul citat, care a lucrat acolo timp de doi ani, părea că a convins asistența că totul e OK și că modernizarea este mai mult ca benefică pentru acest gen de instituții. Atmosfera generală s-a schimbat brusc, când unul din cei prezenți, cunosător bun al lucrului de bibliotecă a întrebat simplu: „Doamnă bibliotecară de la Păulești, după modernizare ați făcut cumva o analiză prin care să vedeți cu cât a sporit interesul pentru cartea propriu-zisă, model

Campania „Copiii Moldovei citesc o carte”

Cartea propusă spre lectură copiilor în anul 2012 este volumul „Fărâme de suflet” de Aurelian Silvestru editată în 2011. În cadrul acestui program s-au încadrat și copiii de la Cricova. Biblioteca Publică Cricova a promovat un șir de manifestări de propagare a acestei cărți. Prezentarea cărții a avut loc la Liceul Teoretic „Alexei Mateevici” din oraș, realizator Tamara Larii, șefa oficiului „Copii” a Bibliotecii Publice Cricova, s-au desfășurat ore de lectură, expoziție de care etc..

Biblioteca Publică Cricova a organizat în cadrul L. T. „A Mateevici” o întâlnire de suflet cu scriitorul Aurelian Silvestru. Au participat elevii claselor a VIII-a și a XII - a, profesori, cititori din localitate. Tamara Larii a trecut în revistă activitatea biografică și literară a scriitorului, menționând în deosebi valoarea culegerii „Fărâme de suflet” pentru fiecare cititor aducând un singur exemplu, că: „Se pare, că e mai ușor să faci bine altora, decât să răspunzi cu recunoștință la binele făcut de ei. Cine reușește s-o facă măcar o dată poate spera că va deveni Om. Cine reușește s-o facă permanent poate fi sigur că va rămâne Om.” Apoi a vorbit scriitorul, care a povestit momente intere-

sante din viața sa: cum a început să scrie, cine îi este muza, când scrie mai mult, pentru cine și tot odată i-a îndemnat pe tineri la descoperirea și dezvoltarea talentului lor și i-a chemat să lupte pentru a-și atinge scopul în viață. Dna Tatiana Găină, profesoară de limbă română de la liceul „A. Mateevici” a apreciat mult această carte, i-a mulțumit scriitorului și a menționat că „Fărâme de suflet” ajută cititorul să înțeleagă mai bine viața și să i-a o poziție corectă în situații de frământări de îndoieli. Cartea va fi folosită de profesori la orele de dirigiență și nu numai. Au urmat apoi o serie de întrebări adresate autorului.

Scriitorul a făcut o donație de carte Bibliotecii LT „A Mateevici”, Bibliotecii Publice din localitate și câtorva cititori mai activi printre care și o pensionară de 82 de ani care a citit cartea și i-a mulțumit mult confirmând cele scrise cu diverse cazuri din viață menționând încă o dată valoarea cărții necesară tuturor vârstelor omului și că cititorul va învăța multe din ea.

TAMARA LARII,

ȘEF OFICIU „COPII”, BIBLIOTECA PUBLICĂ CRICOVA

Copiii rezineni iubesc mult cartea

La 8 decembrie 2012, în incinta Teatrului republican de păpuși „Licurici”, Biblioteca Națională pentru copii „Ion Creangă” a organizat Conferința de totalizare a Campaniei Naționale „Copiii Moldovei citesc o carte”, ediția anului 2012, consacrată cărții „Fărâme de suflet”, autor Aurelian Silvestru.

Pentru promovarea valorilor literare, cointeresarea și încurajarea copiilor pentru lectură, pe parcursul anului 2012, în bibliotecile publice din raion au fost organizate un șir de acțiuni culturale. Cele mai de succes au fost atât „Festivalul Național al Cărții și Lecturii” (FNCL), în memoria lui Ion și Doinei Aldea-Teodorovici, întru marcarea a 180 de ani de la fondarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova și a 80 de ani de la nașterea lui Spiridon Vangheli, cât și Campania Națională „Copiii Moldovei citesc o carte”.

FNCL și Campania „Copiii Moldovei citesc o carte” au evidențiat, la totalizarea concursurilor incluse pe cei mai activi cititori și pictori ai bibliotecii, pe cei mai buni creatori de poezii, cele mai reușite activități organizate în biblioteci și cel mai mărinimos donator de carte pentru biblioteci, care au fost menționați cu premii.

Iar pentru 8 decembrie, primind invitație pentru a participa la conferința respectivă, au acceptat cei mai buni cititori – copii

din Cuizăuca, Horodiște, Țareuca, Țahnăuți și Rezina, în total 12 copii și 5 bibliotecari.

Până la începutul conferinței am avut timp pentru o excursie la Biblioteca Națională (BN) a Republicii Moldova. Copiii au admirat expozițiile de desene ale copiilor, vernisate în holul BN, au luat cunoștință de sălile de lectură și catalogul electronic al bibliotecii. Dl Valerian Ciobanu le-a demonstrat copiilor cum poți să găsești o carte prin intermediul calculatorului. Apoi, întorcându-ne la Teatrul „Licurici”, în hol am avut o scurtă întâlnire cu Aurelian Silvestru, Nicolae Dabija, Claudia Partole, care au acceptat și o poză cu copiii din raionul Rezina și le-au oferit autografe.

În cadrul Conferinței, copiii au ascultat discursuri frumoase, poezii, eseuri și au urmărit înscenări prezentate omagiatului A. Silvestru de copii din republică. Toate cele auzite și văzute au îndemnat copiii să fie prieteni cu cartea, cu biblioteca.

După conferință, am admirat bradul de Anul Nou din Piața Marii Adunări Naționale.

Toți au rămas cu impresii foarte bune despre acest eveniment.

VARVARA RUSU,

Secția raională Cultură Rezina

Ion Dziscu – „deschizător de părții”...

„Istoria satului Bravicea”, monografie scrisă de Anton Moraru și Nadia Pruteanu, apărută în anul 1997 la editura „Cartier”, face trimitere și la Asociațiunea culturală „Astra Basarabiei”, asociație pentru literatura română și cultura popoului român, Regionala Basarabia, care a activat în perioada interbelică sub înalta președinție de onoare a Majestății Sale Regelui Carol al II-lea al României.

Am aflat despre aceasta căutând prin anele Arhivei Naționale a Republicii Moldova (A.N.R.M.), despre originea bibliotecii publice din s. Bravicea.

Răsfoind „Corespondența cu Căminul cultural Astra din comuna Copăceni, județul Bălți. 1933-1937”, am rămas impresionată de personalitatea lui Ion Dziscu, învățător din comuna Copăceni, jud. Bălți, (Adrian Păunescu a fost originar tot de acolo), președinte al Căminului Cultural „Astra-Regele Carol al II-lea”, filială a Asociației culturale „Astra Basarabiei”, – fondată în anul 1933.

Studiind documentele, mi-am dat seama că experiența lui Ion Dziscu este adecvată pentru procesul de reformare și renaștere a căminelor culturale din țară. Bineînțeles, dacă acestea se doresc a fi înfăptuite. Vorba poetului: „Toate-s vechi și nouă toate”...

...Asociația culturală „Astra Basarabiei” „a tipărit pentru trebuințele norodului moldovenesc din Basarabia” gazeta populară săptămânală „Cuvânt moldovenesc”, care scria despre Ion Dziscu: „Și iar vom zice: omul sfințește locul. În adevăr, numărul anilor, nu totdeauna este o dovadă a cuminenței, agerimii, a hotărârii. Acel tânăr și vrednic învățător a avut chemarea, – acea rază fecundă de duh sfânt – și priceperea și energia să deschidă în fața obștei satului lui o carte nebănuită, plină de învățăminte”. (A.N.R.M., fond 1716, f.1)

Primul pas spre realizarea programului de lungă durată a căminului a fost „scoaterea sătenilor din bârlog și obișnuința și deprinderea lor să bată drumul căminului pentru a dobândi simțul solidarității și al unor obișnuinți noi”. (A.N.R.M. fond 1716 „Cuvânt moldovenesc”, nr.15, 1934”).

Tânărul învățător a reușit aproape într-un an de zile să ridice numărul membrilor asociației de la 25 la 60, să „alcătuiască o bibliotecă cu 350 cărți citite de săteni, să puie bazele unui muzeu, să organizeze o mică farmacie a căminului”. (A.N.R.M. fond 1716, „Cuvânt moldovenesc”, nr.15, 1934”).

Căminul cultural organiza și desfășura numeroase activități culturale. „În fiecare sâmbătă seara avea loc câte o șezătoare la

care se făceau lecturi, se dădeau sfaturi, se țineau conferințe cu subiect apropiat nevoilor locale, serbări, coruri, poezii care descriteau frunțile și încălziau sufletele”. (A.N.R.M., fond 1716 „Cuvânt moldovenesc”, nr.22, 1933)

Ion Dziscu, al cărui nume a fost trecut în cartea de aur a binefăcătorilor căminelor sătești a reușit „să înfăptuiască o mare reformă în satul său.”

Pentru aceasta a fost numit și „deschizător de părții, care a întors brazda nouă, adâncă, în pământul înțelenit al vieții culturale și sociale din Copăceni”, a reușit prin șezăturile și serbările pe care le-a organizat în cadrul Căminului Cultural „să predice prin vorbă și faptă înfrățirea tuturor celor buni din obște pentru luminarea, îndrumarea și ajutorarea prin ei a întregii obști”.

Analizând manuscrisele, m-a impresionat inteligența cu care dl Ion I. Dziscu purta corespondența, aceasta caracterizându-l ca fiind o persoană cultă, creativă, responsabilă, promotoare a activităților culturale, semănătoare a valorilor naționale, – calități tot mai rar întâlnite astăzi în cotidianul satului basarabean.

ANGELA ZATIC,
Șefa Bibliotecii Publice
„George Munteanu”
s. Bravicea, Călărași

Țipala – vatră strămoșească

Satul este locul unde ne petrecem cea mai mare parte din viață. Pe lume nu există ceva mai tainic și mai de preț decât o amintire plină de farmec de la baștină.

Baștina este locul, unde ne găsim liniștea, unde amintirea și sufletul părinților persistă mereu, e o părticică din rai, o părticică dintr-un loc divin. Anume în satul natal descoperim amprente, care nu pot fi date uitării și de care ne amintim mereu.

Satul Țipala are un farmec pitoresc inconfundabil, căci unde mai poți admira asemenea văi și dealuri, cu vechi tradiții istorice și culturale, o vatră cu vrednici gospodari ospitalieri și responsabili de tot ce-i înconjoară. Înțelepciunea, bunătatea, dragostea de viață, hărnicia-toate sunt taine care ascund istoria neamului nostru. Locuitorii păstrează cu sfințenie obiceiurile și tradițiile moștenite din bătrâni.

A devenit o tradiție, pentru noi de a sărbători Hramul satului, de ziua Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil.

Sărbătoarea s-a început cu un serviciu divin în locașul sfânt, apoi au sfințit răstignirea de curând instalată în preajma monumentul „O mamă îndurerată” din centrul satului - valoare

spirituală a sătenilor, la care și-au adus contribuția locuitorii și primarul localității dl Ilie Castraveț. Dumnealui poartă un respect deosebit față de populația vetrei și permanent se străduie împreună cu sătenii să contribuie la bunăstarea noastră.

Festivitatea a continuat la Căminul Cultural. Și-au demonstrat măiestria interpretativă ansamblul de copii „Băcițele”, membrii formației folclorice „Oleandra” care știu să dea viață oricărui cântec. Cu un concert de zile mari ne-au întregit sarbatoarea artiștii din Chișinău: Carolina Prepeliță, Ricu Vodă, Cezara, Doinița Gherman.

Oaspete de onoare a fost și vice-presedintele raionului Ialoveni dl Anatol Melenciuc, care a adus cuvinte de laudă pentru străduința și spiritul gospodăresc al locuitorilor satului Țipala, pentru păstrarea valorilor naționale și spirituale.

Festivitate mare a fost în acea zi la Țipala cu mese bogate, cu cântece și dansuri și a durat până noaptea târziu.

LIUDMILA MAȘCAUȚAN-ZGÎRCU,
șefa Bibliotecii Publice Țipala

„Petale de trandafir”

Festival-concurs raional de română românească, ediția a XIV-a

VALENTINA BOBEICO
Șef Direcție Cultură și Turism Criuleni,

Istoria festivalului vine din depărtatul an 1996, iar ideea a luat naștere în cadrul unei lansări de carte la biblioteca publică „Tamara Isac”, Criuleni într-o discuție între invitații acestei acțiuni: Vasile Romanciuc, Valentina Butnaru, Claudia Șerșun, Maria Rapcea, Argentina Cupcea-Josu... La o cafea s-au discutat multe lucruri interesante, s-au intonat cântece, dna Claudia Șerșun (pe atunci șefa Secției Cultură, Criuleni) a cântat romanța „Se scuturau toți trandafirii” culeasă de la cineva din satul Jevreni, Criuleni. De aici a pornit totul. Primele două ediții s-au desfășurat în satul Jevreni, iar mai apoi festivalul a fost trecut în orașul Criuleni. În acest an suntem la ce-a de-a XIV-a ediție, care s-a desfășurat în ziua de 2 decembrie, ora 12.00, în incinta Centrului de Cultură și Tineret „Grigorii Sârbu”, Criuleni. Ediția a fost consacrată memoriei Doinei și Ion-Aldea Teodorovoci. De data aceasta în concurs au fost 18 participanți și 7 interpreți în recital din care au făcut parte Silvia Goncear, Sergiu Catârău, Raisa Bârnaz, Elena Scifos, Alina Orbu, Iurii Cumpătă, Ion Chircu. Printre oaspeți mult așteptați au fost Valentina Botnaru, Tudor Colac, Val Butnaru, Maria Jâmbei, Eugenia Marin, Elena Frumosu și mulți alții. Ediția a scos din anonim câteva romane noi, a bucurat publicul cu noi interpreți, dar a avut parte și de o expoziție a meșterilor populari din raion expusă chiar în holul centrului, spre bucuria spectatorului.

Secția Cultură și Turism a Consiliului raional Criuleni organizează bienal la intersecția lunilor noiembrie - decembrie, în colaborare cu Societatea „Limba noastră cea română”, Asociațiunea „Ioan Sârbu” Astra, Criuleni și partener media Est Curier Festivalul-concurs de română românească „Petale de trandafir”.

Secția Cultură și Turism a oferit trofeul festivalului tuturor participanților și premii bănești. Locul întâi a fost câștigat de Jana Gherbovei (Bălăbănești). De locul doi sau învrednicit Diana Maxim (Măgdăcești) și Adrian Panfilii (Jevreni), iar de locul trei Angela Buraveț (or. Criuleni) și Sergiu Catan (Boșcana). Flori, premii, cărți și cadouri speciale au fost oferite participanților și de către

Societatea „Limba noastră ce-a română” Chișinău; Asociația „Ioan Sârbu” Astra Criuleni; Redacția ziarului raional Est-Curier; Deputatul în parlamentul Republicii Moldova dna Elena Frumosu; Primăria satului Boșcana și alți sponsori.

Festivalul întotdeauna a avut parte de oameni buni, generoși, prieteni adevărați, sponsori, care au dat o mână de ajutor.

Grădina cu flori dulci, Folclorul copiilor

Solemnitatea consacrată jubileului de 20 ani de activitate a Centrului raional de Creație a Copiilor „Universul” din Zârnești, Cahul, fondat în 1992, s-a transformat într-o adevărată sărbătoare a folclorului copiilor, îndrumați cu dragoste și pricepere de către dascălii lor dotați.

ION DOMENCO
or. Cantemir

În raportul său despre activitatea Centrului raional de Creație a Copiilor (CRCC) cu feiericul nume de „Universul” din comuna Zârnești, raionul Cahul, care întrunește copiii din 20(!) localități cahulene în ultimii cinci ani, directorul acestuia, Claudia Galaju, avea să treacă în revistă realizările instituției - parte componentă a sistemului unic al învățământului public, subordonat direcției generale învățământ Cahul, menționând că aici sânt asigurate condiții decente pentru dezvoltarea și realizarea copiilor și tinerilor conform opțiunilor și aptitudinilor, cadrele didactice acordă asistență și consultanță metodologică, prestează cu generozitate servicii de informare documentară în domeniul educației extrașcolare, în cadrul activităților accentul este pus pe conservarea, dezvoltarea și promovarea valorilor naționale și generalumane, colectivele de copii din cele 20 de filiale ale CRCC participând cu succes la concursurile raionale, zonale, republicane și internaționale.

De-a lungul anilor, copiii dotați care

„trec prin școala de la Zârnești”, au realizat zeci și sute de spectacole muzical-artistice, teatralizate, jocuri interactive, tabere de vară, campuri turistice, concursuri și expoziții, acțiuni de informare și sensibilizare, de binefacere etc, etc în raion, în țară și dincolo de hotare. Este vorba de concursurile raionale tradiționale: Concursul folcloric „Păstrați horele și cântul, ele-mpodobesc pământul” (7 ediții); Festivalul Pascal (11 ediții); Festivalul colectivelor de creație (17 ediții); Tabăra de vară a CRCC (10 ediții); Concursul raional „Pânzele debutului” (2 ediții) și multe altele, care bucură ochii, inima și sufletul copiilor, dar și celor vârstnici.

Profilurile de activitate ale CRCC sânt diverse și captivante: cultural-artistice, decorativ-aplicativ, instructiv-informativ, turism-sport ș.a. Grație acestor acțiuni, în localitățile cahulene activează grupuri etnofolclorice, cercuri de instrumentiști, dans popular, dramatice, teatru de păpuși, sport și turism, dar și de croșetare, broderie, sculptură, prelucrarea lemnului, echibane etc. Sânt cunoscute

în întreg raionul și dincolo de hotarele lui colectivele folclorice „Ilincuța” din Zârnești, „Giurgiuleanca” din Giurgiulești, „Andrieș” din Andrușul de Jos, „Busuioc” din Cucoara, „Cuzenele” din Alexandru Ioan Cuza, „Mugurel” din Văleni, „Vetrișoara Horelor” din Slobozia Mare, „Fanfara Argintie” din Vadul lui Isac, „Florile dalbe”, Larga, grupul teatral „Luceafărul” din Pașcani și multe altele.

Cel mai mare respect îl datorăm copiilor

Un copil, a spus directorul CRCC „Universul”, Claudia Galaju, poate orcând să ne învețe pe noi, maturii, trei lucruri: cum să fim mulțămiiți fără motiv, cum să nu stăm locului nici o clipă și cum să cerem cu insistență ceea ce dorim. Pare, oarecum, incredibil, dar, credeți-mă, activitatea de zi cu zi aici, la Centrul de Creație a Copiilor ne-a convins cu prisosință de acest adevăr. Faptul că, vei deveni în viață, prea poate, un geniu, nu te împiedică să fii între timp un copil vesel, obișnuit, plin de viață, or, anume ea, Copilăria, este

inima tuturor vârstelor și, credeți-ne, faima instituției o duc hăt departe discipolii noștri, care sub bagheta dascălilor perseverenți, fac lucruri mari, demne de toată lauda. Am ascultat cu toții plăcutele melodii instrumentale interpretate cu mult har și dor în holul instituției de fanfara de la Vadul lui Isac, condusă de maestrul Clementie Zgardan, care recent și-a confirmat onorificul titlu de colectiv „model”. Numeroșii oaspeți ai sărbătorii noastre au luat cunoștință de realizările copiilor talentați, care și-au expus cele mai reușite lucrări — rezultat al activităților în cercurile decorativ aplicative din cele 8 filiale ale CRCC – Zărnești (conducător Ecaterina Stânga), Paicu (Lidia Ciobotaru), Baurci-Moldoveni (Ion Ciuta și Angela Telpizov), A.I.Cuza (Tamara Samoilă și Vera Balan), Pelinei (Valentina Miron), Andrușul de Sus (Andrei Miron), Alexanderfeld (Alexandru Vlagu) și a.

Drept confirmare a enunțului doamnei director, pe scena CRCC au evoluat, unul câte unul, colectivele artistice: „Andrieș” (conducător Ludmila Pralea) cu fascinantă compoziție coregrafică „Bine ați venit”, „Ilincuța” (Ecaterina Stânga), „Busuioc” (Natalia Bălănel), „Mugurel” (Vera Marian), fluieriștii din Andrușul de Jos în frunte cu Ilie Pralea, dansatorii de la „Vetrișoara Horelor” din Slobozia Mare sub conducerea lui Constantin Nicolae, laureații Premiului Mare al Festivalului-concurs al cântecului pascal, grupul etnofolcloric „Giurgiuleanca” (conducă-

tor Ina Ghidu), urmați de tinerii actori Dana Cubreacov și Gheorghe Neagu din Pașcani (Polina Savca), care au venit cu două impresionante fragmente din schițele lui Ion Luca Caragiale „Noul director de școală” și „Bobico”, soliștii de la Larga (grupul etnofolcloric „Florile dalbe”, Parascovia Rența), alte compoziții realizate cu mult har de către învățăceii dascălilor CRCC „Universul” din Zărnești.

Laurii binemeritați – dascălilor și învățăceilor

Tinerii artiști care au evoluat cu mare succes la Zărnești au fost răpslățiți cu aplauzele spectatorilor veniți la sărbătoare, dar și cu semne de grațitudine, cadourii din partea directorului CRCC, direcției raionale învățământ, directorul căreia, Tatiana Hulub, avea să menționeze aportul semnificativ al instituției din Zărnești la realizarea scopului comun de pregătire pentru viață a tinerei generații, dar și de Consilul raional, vicepreședinții raionului, Vladimir Calmăc și Elena Bacalu venind cu felicitări călduroase din partea conducerii raionului, cu o Diplomă de onoare din partea Consiliului raional.

Asistența a fost onorată și de prezența la solemnitate, iar apoi chiar și cu o scurtă evoluare a distinșilor maeștri în arta muzicală din republică, originari din comuna Zărnești - interpreta Veta Ghimpu-Munteanu și muzicianul, compozitorul Ion Caranfil, care, însoțiți de Marcel

Dascăl, cunoscut instrumentist și dumealului, au răscolit amintirile, bucurând inima și sufletul zărneștenilor cu un buchet de frumoase melodii.

Colectivul omagiat de la CRCC Zărnești a fost salutat și felicitat cu căldură și de fondatorul instituției, ex-directorul liceului „Ion Creangă” din comuna Zărnești, Valeriu Pascal, de primul director al Centrului de Creație a Copiilor, Tatiana Zaharia, de reprezentanții direcției raionale învățământ, de colegii de la centrul orașenesc Cahul „Miorița”, în final, cei prezenți aducând plecăciune și celor care au muncit cu sârg la realizarea inspiratului spectacol - prezentatorii Alexandrina Anastasiu și Gheorghe Popa, tot ei, alături de Doinița Gherghi, Dumitrița Vasilachi, Mihai Mocanu și Daniala Baciuc - autori ai montajului video, care asistați tehnic de Vladimir Pralea au reușit să readucă în actualitate calea parcursă de instituție în cele două decenii de la fondare și până în prezent.

De o semnificație aparte acest jubileu, avea să spună, emoționantă, experimentatul pedagog din sat, Ana Creștin, or, am asistat astăzi, la o sărbătoare a creației copiilor, deci, a viitorului. Folclorul este o frumoasă și bogată grădina, aici poți găsi de toate. Cine intră-n ea-rămâne, cine vede și ascultă-dorește să mai vină, căci acel care ține în palme roadele creației populare, nu se rătăcește nicicând și niciune, el poate fi considerat adevărat patriot al acestui pământ.

Istoria unei „perle” visarioniene

Mitropolitul Visarion Puiu

La 27 februarie 2013 se vor împlini 134 de ani de la nașterea mitropolitului Visarion Puiu. Ierarh de seamă, care, prin credința și patriotismul său, precum și prin realizările sale deosebite și-a închinat întreaga viață slujirii Bisericii. A desfășurat o fructuoasă activitate plină de realizări în funcțiile de director al Seminarului Teologic din Chișinău și Exarh al mănăstirilor din Basarabia (1918 – 1921), Episcop al Argeșului (1921 – 1923) și al Hotinului cu reședința la Bălți (1923 – 1935), Mitropolit al Bucovinei (1935 – 1940) și Șef al Misiunii Ortodoxe din Transnistria (1942 – 1943).

NOIE ROTARU,
student, **Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți.**

O perlă de artă poate exista numai atunci când ea este descoperită și cunoscută. O astfel de operă minunată este și lăcașul sfânt „Acoperământul Maicii Domnului” din satul Sadovoe, mun. Bălți, construit de Sfinția sa, Visarion Puiu. Acest lăcaș, în vara anului 2013 va sărbători 80 de ani de la construcție.

La 13 mai 1923, Episcopia de Bălți ia în posesie această moșie agricolă de 100 ha și 21 ha pentru construcția gospodăriei, a viitorului schit, Casei personalului monahal și a chiliilor, această construcție a finisat în anul 1925. Lucrările de construcție a bisericii „Acoperământul Maicii Domnului” au fost începute în vara anului 1931 și finisate în vara anului 1933. Tot în acest an, la aripa bisericii a fost anexată o construcție pentru pălămarie, iar în anul 1934 acest lăcaș divin a fost sfințit.

Prefrumosul lăcaș „Acoperământul Maicii Domnului” a fost construit pe moșia agricolă a satului Sturzovca, moșie care ulterior s-a transformat în sovhozul „Molotov”, apoi sovhozul „Gr. Cotovschi” și mai târziu în satul Sadovoe.

O dată cu instaurarea puterii sovietice, Schitul episcopal a fost închis, iar călugării izgoniți. Biserica a devenit depozit, apoi casă de cultură ș.a. După Independența R. Moldova, biserica este dată în slujba sătenilor. De la Independență până în prezent la păstorire au fost cinci preoți[1], iar al șaselea este igumenul Inochentie (Oprea)[2]. Ministerul Culturii și Cultelor al R. Moldova, la 18 iunie 1991[3], înregistrează parohia ortodoxă din satul Sadovoe, raionul Glodeni. La 29 iulie 1992, acoperișul lăcașului a fost schimbat din țigla cu tablă. Deasemenea, unele schimbări a suferit și casa preotească, anexându-se o clopotniță mică cu un clopot. În prezent, această casă are patru clopote, unul mare din perioada visarioniană, și trei improvizate (din butelii de hidrogen). Astfel, biserica se redeschide pentru enoriași la 17 noiembrie 1993.

Am avut minunata ocazie să fac cunoștință cu Albina (Bazikin) Dobjanski, enoriașă la biserica respectivă, care i-a adus părintelui Inochentie două fotografii cu imagini ale bisericii încă din 1950, când familia Bazikin a emigrat în acest sat. Pe atunci ea avea vârsta de zece ani. Părinții dnei Albina au fost învățători de clasele primare. Pe lângă

1933. Biserica schitului Episcopiei. **Autor prof. C. Tomescu.**1925. Locuința personalului monahal de la economat. Biserica schitului Episcopiei. **Autor prof. C. Tomescu**1955. Sadovoe. Biserica schitului Episcopiei. **Autor A. Bazikin.**

1955. Sadovoe. Ex-Casă monahală și viitoarea casă de locuit pentru directorul de sovhoz și agronomul șef. **Autor A. Bazîkin**

1951. Sadovoe. Maria (Laz-
erovna) Bazîkin lângă ceasovnea
bisericii schitului Episcopiei.
Autor A. Bazîkin

1955. Sadovoe. Primii dascăli:
Alexei și Maria Bazîkin (în mijloc
o rudă) lângă Biserica cu hramul
Acoperământul Maicii Domnului.
Autor N. Rotaru.

Decembrie 2012. Biserica schitului Episcopiei. **Autor N. Rotaru.**

calitatea sa de învățător, Alexei Bazîkin[4] mai practica și arta fotografică înregistrând așa o mulțime de evenimente din acest sat. Alexei Bazîkin i-a lăsat fiicei Albina un sipețel metalic cu peliculele ce trebuiau transformate în fotografii, fiind unice și necunoscute de publicul larg.

În prezent, în satul Sadovoe slujbele divine sunt oficiate de monahul, igumenul Inochentie (Oprea), acesta fiind în slujba bisericii din anul 1998, care cu ajutorul enoriașilor și a multor sponsori, au efectuat lucrări de reconstrucție a bisericii: ridicarea Troiței din ograda bisericii, schimbarea pristolului, reînnoirea icoanelor și a iconostasului, aducțiune de gaz.

Istoria acestei biserici și a localității Sadovoe e asemenea unei uși duble ce se deschide cu greu, deoarece cheia mare și ruginită a evenimentelor de demult, cu greu se învârt. În sfârșit, încuietoria sipețelului a cedat, scrâșnind jalnic din încheieturi și oferind, tremurând, imagini de biserică, de artă, de strămoșesc...

[1] Părinții: Ioan din Răuțel; Pitirim din Sturzovca; Ioan (Pascal) din Sturzovca; Gheorghe (Bostaniu); Pantelimon.

[2] Conform Decretului Eparhiei de Bălți, nr.01-01/044 din 20 martie 2006, a fost numit în funcție de paroh al bisericii „Acoperământul Maicii Domnului” din Sadovoe, începând cu 22 iunie 1998.

[3] Numărul Certificatului nr.130, din 18.06.1991

[4] Născut în 1917 - 1991.

Astfel arăta sfântul lăcaș atunci când era club. (1950-1988).

Autor A. Roșca.

2011. Sadovoe. Biserica cu hramul Acoperământul Maicii Domnului. Părintele Inochentie (Oprea) la botezul lui Maxim Agapov alături de nașa Lilia Rotaru.

Autor N. Rotaru

TUDOR JOSANU,
or. Călărași

raional din Călărași s-a desfășurat un spectacol omagial în memoria măștrilor Vladimir Dodon și Dumitru Haisan, doi iscușiți violoniști, două pesonailități notorii din lumea culturii călărășene, trecuți cu câțiva ani în urmă în lumea umbrelor, dar rămași prin activitățile lor inedite în memoria călărășenilor.

Vladimir Dodon și Dumitru Haisan și-au început activitatea profesională ca învățători de muzică, profesii pe care le-au practicat întreaga lor viață, în diverse locuri geografice, iar cu zeci de ani în urmă sau stabilit cu traiul la Călărași, Valdimir Dodon inițiindu-i timp de decenii la rând cu lumea muzici pe studenții Colegiului Pedagogic „Alexandru cel Bun” din Călărași, iar Dumitru Haisan exercitând aceiași funcție în Școala de Arte din partea locului. Ambii, pe care subsemnatul a avut fericita ocazie să-i cunoască personal, timp de mai mulți ani, erau pe deoparte oameni de o blândețe remarcabilă, de o imensă bunătate sufletească și de o omenie mar rar întâlnită în zilele noastre, iar pe de alta erau înzestrați cu harul Dumnezeiesc, cu un talent și atașament deosebit față de vioară, față de cântecul ei, de sunetul ei. Azi, probabil, foarte mulți pe la Călărași, își mai amintesc încă cunoscuta „Baladă” a lui Ciprian Porumbescu, această perlă muzicală din tezaurul folcloric românesc, în inegalabila interpretare a lui Dumitru Haisan, care nu arareori făcea ca pe obrajii ascultătorilor să se prelingă o lacrimă nestăpănită, izvorâtă din mesajul tulburător al acestei creații muzicale celebre. De cealaltă parte, Vladimir Dodon, paralel cu orele de muzică confecționa instrumente muzicale, în temei viori de diverse mărimi și tonalități, care în scurtă vreme i-au dus faima departe peste hotarele spațiului românesc și al Basarabiei. Răsfoind presa vremii

Vibrații pe strună de vioară...

vei întâlni relatări despre concerte susținute de renumite orchestre de talie mondială în cele mai diverse colțuri ale Lumii, muzicanții folosind instrumente ieșite din mâna măiastră a lui Vladimir Dodon. Pe parcursul vieții maestrul călărășean și-a perfecționat fenomenalele calități de lutier cu diverși specialiști în domeniu din România, din Franța, Polonia și alte locuri din lume, ceia ce i-a permis să atingă culmile măiestriei în confecționarea viorilor de tot felul și de cele mai diverse registre – viori, viole, contrabasuri.

DUMITRU HAISAN la vioară și TUDOR UNGUREANU la cobză

sați stresul vieții și veniți cu mine să Vă arăt ceva... Veniți să vă arăt o lume apusă pentru generația noastră, o lume netulburată de grabă și zgomot, o lume liniștită care a aparținut unor Oameni însingurați, dar atât de bogați sufletește...?”

VLADIMIR DODON, cu tinerii vioariști

Cei adunați în acea zi de omagiere a celor doi mari măștri călărășeni, i-au elogiât prin cele mai frumoase amintiri, au vizionat fotografiile lor expuse în sală, au ascultat bucăți muzicale, îndrăgite și interpretate de ei, pe timpul cât erau în viață, au recitat poezii și au exprimat gânduri înălțătoare despre viața și opera lor, cum ar fi și cele care urmează: „Veniți cu mine o vreme..., lăsați puțin graba, lă-

Cu adevărat înălțătoare cuvinte de elogiu pentru cei doi mari dispăruți dintre noi, dar rămași prezenți prin toate cele frumoase pe care le-au făcut la timpul lor. Și cu adevărat remarcabilă și demnă de toată lauda, ideea celor de la Direcția raională Cultură și Căminul raional de Cultură din Călărași, care au trudit la pregătirea și desfășurarea acestui spectacol omagiar.

Eveniment inedit de glorificare a trecutului

În zi de toamnă, cu miros de gutuie, la Șoldănești s-a mai simțit un iz ...de amintiri legate de perioada deportărilor, când sute de oameni au fost smulși din casele lor, din familia lor și duși pe pământuri străine, mai puțin populate. Cu această ocazie, lângă gara feroviară Șoldănești, a fost înălțat un monument în memoria celor care au trait calvarul deportărilor.

La dezvelirea monumentului, care a fost ridicat la Șoldănești, au fost invitați deportații și rudele acestora. Au venit cu mare plăcere la eveniment și demnitari de stat din R. Moldova: dna Liliana Palihovici, vicepreședintele Parlamentului R. M.; dnul Vladimir Hotineanu și Valeriu Streleț - deputati în parlamentul R. M., dna Maria Nasu, deputat, coordonatoare de proiect, precum și profesori universitari: Anatol Petrenco, Ion Varta, scriitorul Iurie Badicu, originar din Cobâlea. De asemenea, președintele raionului Alexandru Relițchi cu Ion Lozan, autor de proiect al monumentului, directori de întreprinderi, de instituții medicale, școlare, bancare din oraș și satele raionului, efectivul Comisariatului raional de poliție, agenți economici, oameni de bună credință și cei mai importanți actori -

deportații rămași în viață din localitățile raionului, dar și din raionul Rezina, precum și rudele acestora.

Cu lacrimi în ochi, îngenuncheat în fața monumentului ce-și ridică vârful la cer, ne-a vorbit dl Petru Bolganschi, fost director de școală din Sârcova și fiu al deportărilor care a avut de supraviețuit calvarului, netrădându-și limba, tradițiile, neamul. A mulțumit grupului de inițiativă pentru invitație și pentru ideea de readucere a trecutului acasă.

Dna Nasu Maria, coordonator de proiect al acestui monumen, a mulțumit tuturor celor care și-au adus contribuția și a promis că inițiativele frumoase nu vor finisa aici, ci vor continua. Numai prin colaborare se pot naște lucruri frumoase și eterne. Trebuie de pus preț pe Om și de valorificat întreg potențialul uman. Bunurile materiale se pot risipi, pe când faptele mărețe rămân ca o amintire pentru generațiile următoare.

Și oaspeții de la Chișinău au remarcat importanța evenimentului de amploare națională, căci, cum a remarcat dl Hotineanu, așa inițiativă este printre primele la nivel de republică. Este al doilea monument în cinstea celor deportați și unicul la nivel

local. Dumnealui, care este copil al deportărilor, a rămas profund mișcat de gestul oamenilor cu suflet mare și cu credință în restabilirea istoriei și adevărilor.

Dna Liliana Palihovici, de asemenea a apreciat gestul oamenilor din teritoriu pentru a readuce acasă istoria, pentru a fi uniți la făurirea lucrurilor demne de apreciat. Demnitarii de stat vor sprijini, în limita posibilităților, toate inițiativele de acest gen, a menționat dumneaei.

Dl A. Relițchi, președintele raionului, care a susținut această inițiativă chiar din start, a mulțumit tuturor contribuabililor pentru aportul adus. Astfel, visul multora de a fi reabilitați, cel puțin prin acest monument, s-a împlinit. Monumentul, care pare a fi dezbinat în două, simbolizează omul care a fost rupt din familie, cu trupul era în Siberia, iar cu sufletul, cu gândul - la țara sa. Privit din profil, monumentul reprezintă o cruce, cruce în memoria tuturor celor care nu s-au mai întors pe pământul natal, iar lumnarea de pe el - veșnica amintire a celor care au trăit calvarul deportărilor.

Mulțimea adunată în jurul monumentului a trăit clipe de mândrie că conștiința națională este trează. Așa cum au remarcat tinerii de la liceul teoretic „Alexei Mateevici” în versurile recitate, reamarcând ideea că trecutul alimentează sufletul și deschide ușa zilei de mâine prin glasul generațiilor următoare, care au menirea de a menține și păstra veșnic aprinsă lumânarea demnității noastre naționale.

În final, blagocinul raionului, Vasile Rotaru, împreună cu un grup de preoți și cor de femei, au oficiat o slujbă de pomenire a celor care nu s-au întors pe pământul natal, au sfințit monumentul dezvelit. Fie ca orice furtună, ploaie sau altă calamitate să nu-l doboare, căci la câte ispite și torturi a fost supus sârmanul moldovean el a putut să reziste și să nu să se dea bătut, să nu îngenuncheze în fața dușmanului.

Moldovenii au fos și sunt un popor ospitalier. Și de data aceasta harnicile și mărinoasele gospodine, au pregătit pentru toți cei prezenți la eveniment sarmăluțe gustoase, care i-au încălzit pe toți,

căci frigul de afară se simțea bine. Parcă vroia să amintească de Siberia de gheață. Însă și de data aceasta lumea a rezistat. A rezistat pentru a lua parte la cea de-a doua provocare din această zi - lansarea cărții *Calvarul deportărilor*.

Importanța evenimentului au simțit-o de data aceasta istoricii, care au remarcat lucrul enorm ce s-a realizat pentru completarea tezaurului local, dar și național, prin acest monument și această carte. Cum spunea dl profesor universitar A. Petrencu: „Au fost înălțate multe

monumente prin fiecare sat, dar ele nu ne aparțineau, erau impuse, figurau nume ale bolșevicilor pe ele sau imaginea tancurilor“. Sau dl Ion Varta, care a remarcat colaborarea fructuoasă cu oamenii din raion, astfel aproape fiecare sat a venit cu istoria unor familii aparte.

Anterior, spusese și eu, lucrând la sistematizarea materialelor oferite de autorii articolelor: e mai ușor să scrii o carte artistică, cu lucruri mai puțin credibile sau inventate. Dar ca să scrii istoria ale oamenilor concreți este dificil. Măcar

și din considerente să nu fie strecurată vreă eroare sau inexactitate în expunerea adevărilor care nu acceptă falsificări de date, de nume, de memorii.

Luările de cuvânt ale unor deportați sau ale autorilor de articole din cartea *Calvarul deportărilor* puteau să dureze mult, căci fiecare a venit în sală cu istoria lui. Dar timpul este distrugător și sănătatea onora nu le-a permis să stea prea mult, ei plecând acasă. Iar cei care au rămas, în jurul mesei cu bucatele delicioase, au avut să mai împărtășe în parte despre emoțiile ce le-au trăit pe parcursul zilei. Fiecare din cei prezenți s-a bucurat de cadoul prețios - această carte proaspăt apărută de sub tipar, pe care au luat-o s-o citească acasă.

Suntem siguri că acea zi de duminică, 25 noiembrie 2012, a fost remarcabilă pentru mulți locuitori ai raionului Șoldănești și nu numai. Credem că și pe viitor vor apărea noi inițiative frumoase, noi provocări de continuare a lucrului. Mereu există rezerve și pentru ceva mai mult. Rămâne să avem dorință de manifestare.

ELENA CIORICI,
profesoară de limba și literatura română la I/t
"A. Mateevici", moderatoarea activităților de
inaugurare a monumentului și lansare de carte.

Cânta fanfara ...

GRIGORE ZĂNOAGĂ

Muzica de fanfară este cel mai democratic, cel mai cald, cel mai înțeles și mai aproape de sufletul omului gen de muzică. Această muzică apare din suflul cald al omului și corespunde ritmului inimii lui. Ea îl însoțește la toate evenimentele și cotiturile vieții - de la naștere până la ultimul drum. Muzica de fanfară poate fi veselă și tristă, solemnă și sacră, zburcimată și liniștită - așa cum e viața omului.

... Pe timpuri, la „Regia de Tutun” Șoldănești, situată la o margină de sat, angajații erau întâmpinați zilnic, la începutul orelor de muncă, cu muzică - cânta fanfara. Dragă cititor! Vă imaginați o atare atitudine, atenție, bunăvoință? Eu - cu mai multe rezerve. Asta a început prin anii '30 ai secolului trecut și a durat până prin anii '50-'60 ai aceluiași secol - cu unele întreruperi. Astăzi au mai rămas puțini martori oculari ai acelor timpuri.

Grigore Negară („Ticu” cum obișnuiesc să-l numesc cunoscuții) are acum 75 de ani. A fost un pasionat al instrumentelor aerofone și participant activ pe timpurile când fanfara de la „Regia de Tutun” evolua cu concerte în satele din împrejurimi și în satul natal Piscărești. Doar pe o parte din foștii orchestranți îi mai ține minte: V. Rusnac - trompetist, Bălănuță - agronom la regie și muzicant, Bucur - cânta la trompetă, iar feciorul său - la bariton, Prodan...

Au trecut mai multe decenii, s-au trecut oameni, personalități, istoria își face datoria, dar tradiția fanfarei la Șoldănești a rămas. Pe la nunți, petreceri și înmormântări cânta doar fanfara. Formații de fanfariști-lăutari existau în mai multe sate ale ținutului rezinean, cele mai solicitate fiind fanfara lui Rodion Strungaru de la Peciste (mai târziu preluată de feciorul Ion), cele de la Țareuca-Țahnăuți, Saharna, Șipca, Mihuleni, Glinjeni, Cuizăuca, Răspopeni, Cotiujenii Mari, Pohoarna, Vadul-Rașcov, Șestaci, Cușmirca și altele. Fanfarele, anume fanfarele, aveau sfânta misiune de a-l însoți pe om la toate evenimentele cruciale ale vieții. Fanfara îi cânta la naștere (cumetrie), la nuntă, la horă, la joc, de hram, la petreceri în armată. Și tot fanfara îl petrecea în ultimul drum.

Fanfara era prezentă la toate manifestările din localitate, era un component indisolubil al vieții spirituale a comunității. O atare stare benefică de utilizare și solicitare a fanfarei a fost caracteristică până la sfârșitul anilor '70-'80 ai secolului trecut. Odată cu apariția gospodăriilor colective (colhozuri, sovhozuri, întreprinderi de stat), cultura (pe alocuri impusă, uneori limitată, cenzurată), în deosebi fanfare-

le, a căpătat o amploare deosebită. Era o mândrie și o onoare a unui președinte de colhoz sau conducător de întreprindere să aibă fanfara sa în sat - fie de copii, fie da maturi. În multe localități membrii fanfarelor erau salarizați, aveau instrumente noi și scumpe, laboratoare de creații, costume scenice etc.

În orașelul Șoldănești o nouă pagină în dezvoltarea fanfarei a deschis-o dl Dumitru Lisii, tânăr absolvent a Colegiului de Arte din Soroca, apoi a Colegiului de muzică din Bălți (în anul 1978). Într-un termen record, de 6 luni, a revitalizat fanfara (practic a organizat-o din nou). În continuare, în calitatea sa de pedagog, apoi de director al școlii de muzică pentru copii din Șoldănești, a făcut foarte multe lucruri de folos pentru dezvoltarea fanfarelor din ținut. A educat mai multe generații de muzicanți, a organizat fanfare și prin alte localități și permanent a participat cu evoluări în colectivele de amatori din Rezina și Șoldănești.

O deosebită amploare în dezvoltarea orchestrelor de fanfară au căpătat-o localitățile din preajma Șoldăneștelor în perioada formării raionului Șoldănești. Dacă, în 1980, la fondare, raionul dispunea doar de 2 fanfare, apoi în anii 1988-1989 existau deja 17, dintre care 3 fanfare cu titlul MODEL. La Șoldănești se organiza „Sărbătoarea fanfarelor”, la care erau invitate și fanfare ale raioanelor învecinate.

Este tocmai cazul să nominalizez localitățile care dispuneau de fanfare și pe conducătorii lor. Intenționat încep cu satul Cotiujenii Mari, caruia i-a surâs marile noroc să-l aibă în calitate de conducător de fanfară, câteva decenii la rând, pe neobositul și devotatul Om al culturii Valentin Soțchi. O altă fanfară de prestigiu a format-o și condus-o mai mulți ani la Cobilea d-l Valentin Moldovanu, care a lucrat și șef al secției raionale Cultură.

Autorul acestor rânduri (ex- și actual șef al Secției raionale Cultură Șoldănești) a format și condus două fanfare (în satele Șipca și Sămășcani). Funcționau fanfare la Răspopeni (cond. Filip Croitor), Pohoarna (Ia. Caț), Găuzeni (V.P. Cebanu), Vadul-Rașcov (I.S. Robu), Cușmirca (I. Cornescu), Alcedar (D. Lisii), la Regia de Tutun (P. Zapalschi) ș.a.

Această perioadă o putem numi de aur în dezvoltarea fanfarelor sau de apogeu a activității lor. Însă, odată cu apariția masivă a instrumentelor electronice muzicale și cu destrămarea gospodăriilor colective, a întreprinderilor de stat, rolul fanfarei s-a limitat într-atât încât formațiile s-au destrămat, rămânând doar aco-

lo unde au fost susținute de entuziaști. Iar dacă au apărut unele noi (lucru foarte rar întâlnit) apoi asta s-a făcut cu mari dificultăți și doar datorită entuziasmului conducătorilor. Astfel acum 3 ani a apărut fanfara la Casa raională din Rezina, grație eforturilor comune a dlui conducător Ion Stavinski, Secției Cultură, cu suportul financiar al Consiliului Raional. În raioanele vecine Soroca, Florești, Orhei, Telenești au rămas doar câte o fanfară.

În Șoldănești, după anii '90 ai veacului trecut au existat grupuri de muzicanți, care se organizau spontan la solicitările cetățenilor, autorităților locale (conform solicitărilor) și deserveau diferite sărbători, obiceiuri familiare, tradiții. Actualmente în raion există trei fanfare: una mică, de copii (7 participanți), la Școala de muzică pentru copii (cond. I. Lupu), una țărănească la Socola (cond. I. Gavrilă) și fanfara „Dumbrava” a Consiliului Raional Șoldănești. Nucleul fanfarei „Dumbrava” îl constituie muzicanți profesioniști, care pe timpuri au absolvit instituții de învățământ artistic, ca Andrei Botnaru, Ruslan Vidrașcu, Ion Lupu, Victor Pinzaru, Alexandru Botezatu, Valeriu Sandu, Aurel Malii, Iurie Crucovi, Boris Darcu, Valeriu Babunic, Alexei Bulhac. Dar participă și muzicanți fără pregătire specială în acest domeniu ca Vladimir Părău, Andrei Dominte, Alic Rudei, Gheorghe Părău, Roman Zănoagă, Radu Strungaru, Iacob Mursa, Ion Bulhac, Ion Ceban ș.a. Categoriile de vârstă variază de la 10 ani (Renado Strungaru) până la 75 de ani (Grigore Negară).

Fanfara „Dumbrava”, în scurt timp, a reușit să-și restabilească rândurile de melomani de mai ieri și este tot mai frecvent solicitată la diverse manifestări culturale. Debutul a avut loc la 7 martie curent cu un spectacol muzical „Sărut, femeie, mâna ta”, apoi au urmat evoluări de 9 Mai, de Ziua Independenței, la Hramul orașelor Elorești, Șoldănești, a satului Zarojeni (Florești), la Nunta de Aur a poetului Dumitru Matcovschi și alte evoluări la ceremonii ale comunității și de familie (până în prezent 24 la număr). Avem solicitări și pentru viitor de a deservi ceremonii de căsătorie și manifestări culturale.

E semnificativ faptul că publicul solicită muzica de fanfară, o adoră. Și încă un fapt imbucurator: la 15 decembrie curent fanfara „Dumbrava” a Consiliului Raional Șoldănești împlinește un an de activitate de la renovare. Îi dorim melomani devotați, realizări performante în toate planurile ce și le-au preconizat și susținerea dorită.

La mai mult și la mai mare fanfara „Dumbrava”!

PRESTĂRI SERVICII POLIGRAFICE

FEP Grafema Libris s.r.l.

Cod fiscal 1003600038636

Cont/decontare 22244011092

Cod plătitor TVA 0402143

BC "Energbank" SA, m. Chișinău fil. Centru

cod bancar ENEGMD 22895

Notograf Prim s.r.l.

Cod fiscal 1009600037527

Cont/decontare 222490100004601

BC "Fincombank" S.A. fil. Nr. 1 Chișinău

cod bancar FTMDMD2X735

mun. Chișinău,

str. București 68, etajul 3, of. 313.

tel/fax: (022) 202-555; 202-553.

mob.: 069-39-29-09; 069-022-237

Literatură de specialitate și beletristică

Nr.	Denumire	Pagini	Preț (lei)
1.	Abecedarul muzicii și solfegiul (Clasa I-II), L. Țurcanu, A. Țurcanu	192 p.	50
2.	Abecedarul muzicii și solfegiul (Clasa III-IV), L. Țurcanu, A. Țurcanu	122 p.	50
3.	Literatura Muzicală (p/u șc. Arte/Muzică), (anii I-II de studii), S. Badrajan, A. Rojnovceanu, S. Rotaru	236 p.	50
4.	Literatura Muzicală (p/u șc. Arte/ Muzică), (anii III-IV de studii), S. Badrajan, A. Rojnovceanu, S. Rotaru	278 p.	50
5.	Arta Muzicală din R.M. Academia de Știință a Moldovei Institutul Patrimoniul Cultural	952p.	120
6.	Muzică etnică: tradiție și valoare V. Ghilaș	296 p.	20
7.	Învățământul Muzical în Moldova Gleb Ciaicovski-Mereșanu	276 p.	20
8.	Alină dorule alină (Cântece și melodii populare din Moldova și Bucovina), Dumitru Blajinu	352 p.	100
9.	Melodii de pe coline vol.II (partituri pentru orchestre de muzică populară), Serghei Ciuhrii	152 p.	15
10.	Ține-mă dorule lin (piese corale), Eugen Mamot	116 p.	10
11.	Cântece de dor (pentru diverse formații vocale), V. Nevoie	74 p.	10
12.	Plaiul meu (coruri), Victor Nevoie	126 p.	10
13.	Nouă azi ne-a răsărit (colinde de Crăciun)	146 p.	10
14.	Și îngerii ca omul plâng (cântece și poezii de autor), Maria Stoianov	190 p.	10
15.	Gânduri țesute-n suflet (cântece și poezii de autor), Maria Stoianov	200 p.	10

Nr.	Denumire	Pagini	Preț (lei)
16.	Cum stau și-mi aduc aminte (creație muzicală), Gheorghe Crețu	440 p.	30
17.	Grigore Grigoriu (viața și creația — album), Ion Proca	248 p.	50
18.	Nicolae Sulac (Mai aproape de departe), Ion Proca	264 p.	30
19.	Emil Loteanu (O viață cât o moarte de lungă), Ion Proca	248 p.	30
20.	La Oină (roman), Ion Proca	160 p.	10
21.	Poiana cu heruvimi (figuri ilustre: scriitori, actori...), Ion Proca	248 p.	10
22.	Ciocărlia cântă fără tălmăciri (poezii pentru copii), Traianus	92 p.	10
23.	Din cartea copilăriei (poezii pentru copii), Traianus	16 p.	5
24.	Alfabetul Vesel (poezii pentru copii), Ianoș Țurcanu	32 p.	10
25.	Ce ascund cuvintele (poezii pentru copii), Ianoș Țurcanu	36 p.	15
26.	Carte de dragoste (poezii), Ianoș Țurcanu	180 p.	10
27.	Viespea (povestiri), Ion Gorgan	92 p.	5
28.	George Meniuc (pagini de corespondență), Muzeul Literaturii Române	520 p.	20
29.	Carte de Cuvinte (Antologie, Scriitori Soroceni), Petre Popa	680 p.	60
30.	Cinegetica (dicționar explicativ), Tudor Colac	300 p.	40
31.	Chișinăul în Literatură (Antologie), Biblioteca B. P. Hașdeu	576 p.	40
32.	Timp și Istorie (autori de la „Viața Basarabiei“), Iu. Colesnic	440 p.	100
33.	Chișinăul din amintire Iurie Colesnic	516 p.	120

Nr. d/o	Registre Case de cultură, Școli de muzică	Preț în funcție de tiraj (lei)	
		1-50 ex.	> 51 ex.
1.	Registrul de evidență a activității Casei de Cultură (anexa nr. 2 Regulamentul-tip)	12	11
2.	Registrul de evidență a activității formației artistice de amatori (aprobat Ministerului Culturii nr. 102 din 26 aprilie 2007)	12	11
3.	Registrul general de evidență a reușitei elevilor (pentru director)	14	13
4.	Registrul de evidență a șarjei pedagogice profesori și corepetitori	14	13
5.	Registrul de evidență a probelor de admitere	7	6
6.	Reistrul frecvenței și reușitei elevilor la disciplinele de grup	7	6
7.	Catalogul frecvenței și reușitei al elevilor (individual)	5	4
8.	Planul individual	5	4
9.	Cartea de evidență a lecțiilor asistate	10	9
10.	Proiect de lungă durată pentru disciplinele de grup	5	4
11.	Registrul proceselor-verbale colocvii, concerte academice, expoziții, examene	10	9
12.	Registrul proceselor-verbale ale consiliilor profesionale	10	9
13.	Registrul proceselor-verbale ale ședințelor secțiilor	10	9
14.	Registrul de evidență a frecvenței profesorilor la serviciu	10	9
15.	CertIFICATE (de absolvire), (copertă tare, bumvenil)	25	20

**TABLOUL REPUBLICAN DE ABONARE LA REVISTA
„REALITĂȚI CULTURALE”, NR. 1 (19)**

Nr. d/o	Raionul/ Municipiul	Nr. abonați	Inst. de cultură	Responsabil de ediție (zonal)
1	Ialoveni	69	61	Claudia Șerșun (0268) 26 004
2	Orhei	61	127	Gheorghe Guriuc (0235) 22 648 Lidia Sitaru (0235) 23 684
3	Hâncești	38	118	Ion Tulbu (0269) 23 070
4	Fălești	38	122	Grigorie Budu (0259) 22 648
5	Edineț	37	92	Rodica Popa (0246) 22 648
6	Criuleni	35	61	Valentina Bobeico (0248) 22 323 Maria Rapcia
7	Ungheni	34	126	Eugenia Baroncia (0236) 22 648
8	Strășeni	30	71	Nadia Pădure (0237) 22 244
9	Anenii Noi	27	72	Vasile Moroșanu (0265) 24 349
10	Călărași	27	90	Sergiu Cojocaru (0244) 20 840
11	Bălți	26	23	Vera Caraulan (0231) 25 083
12	Șoldănești	26	64	Grigore Zănoagă (0272) 24 310
13	Glodeni	24	69	Vecislav Barat (0249) 22 648
14	Briceni	23	68	Ilie Zagorciuc (0247) 22 648
15	Soroca	22	125	Grigore Bucătaru (0230) 23 124
16	Nisporeni	21	68	Aurelia Andronache (0264) 23 711
17	Râșcani	21	99	Emilia Garbus (0256) 22 648
18	Ștefan-Vodă	19	67	Valentina Uță (0242) 22 648
19	Cimișlia	19	74	Ștefan Buză (0241) 22 648
20	Rezina	19	73	Angela Racu (0254) 24 412
21	Căușeni	18	84	Fiodor Garaba (0243) 22 486
22	Dubăsari	15	34	Valentina Semionov (0248) 44 753
23	Telenești	15	97	Pavel Casian (0258) 22 648
24	Drochia	13	81	Petru Ababii (0252) 22 648
25	Cantemir	12	92	Nicolae Efticov (0273) 22 648
26	Florești	12	119	(0250) 25 730
27	Leova	11	70	Mihai Suruc (0263) 24 175
28	Dondușeni	11	48	Liuba Dănuță (0251) 24 272
29	Ocnita	9	68	Ludmila Belonoșca (0271) 21 429
30	Chișinău	6	68	Lucia Culev
31	Sângerei	6	99	Valeriu Rusu (0262) 21 898
32	Cahul	6	103	Ion Pascal (0299) 22 255
33	Basarabasca	2	25	Mihai Caici (0297) 21 043
34	UTAG _(Ceadăr-Lunga)	1	81	
35	Taraclia	0	52	(0294) 25 312

Total tiraj: 753 ex.

DIPLOME de la 5 lei per exemplar + design

INVITAȚII de la 3 lei per exemplar + design

AFIȘE de la 1 leu per exemplar + design

BUCLETE de la 8 lei per exemplar + design

ECUSOANE de la 1 leu per exemplar + design

CĂRȚI DE VIZITĂ de la 1 leu per exemplar + design

Nr. d/o	Documente pentru biblioteci publice	Detalii	Preț în funcție de tiraj (lei)	
			1-100 ex.	> 101 ex.
1.	Registrul mișcarea fondurilor	A4, 150 p., ofset	14	12
2.	Registrul inventar	A4, 200 p., ofset	25	22
3.	Caiet de evidență a activității bibliotecii	A4, 60 p., ofset	14	12
4.	Caiet de evidență a documentelor recepționate în schimbul celor pierdute	A4, 50 p., ofset	9	7
5.	Fișa cititorului	A5, ofset 1+1	0.10	0.10
6.	Adaos la formularul cititorului	A5, ofset 1+1	0.10	0.10
7.	Fișa catalog liniată	7x11, ofset	0.05	0.05
8.	Fișa catalog curată	7x11, ofset	0.03	0.03
9.	Fișa cărții	8x11, ofset	0.05	0.05
10.	Fișa evidenței zilnice	A4, ofset	0.18	0.18
11.	Fișa de evidență a ziarelor	8x11, ofset	0.05	0.05
12.	Fișa de evidență a revistelor	8x11, ofset	0.05	0.05
13.	Despărțitoare de catalog de centru	carton 250 g. ștanțate	0.5	0.5
14.	Despărțitoare de catalog de dreapta	carton 250 g. ștanțate	0.5	0.5
15.	Despărțitoare de catalog de stânga	carton 250 g. ștanțate	0.5	0.5
16.	Despărțitor de poliță	carton tare	4	3
17.	Fișa de înscriere la bibliotecă	carton 220 g.	0,2	0,2
18.	Fișa contract	carton 220 g.	0,4	0,4

Octavian Rață și Ansamblul Folcloric „Tîrnoveanca“, s. Târnova, raionul Edineț.

Răsune în lumea largă,
ecolul de la baștină... or. Leova

Copiii rezineni iubesc mult cartea

Fanfara „Dumbrava”,
or. Șoldănești. Dirijor Gr. Zănoagă

Eveniment inedit de gloriificare a trecutului

Grădina cu flori dulci, Folclorul copiilor

s. Zîrnești, Cahul

